Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 8 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

№ 162 | Łódź, Wtorek, 14 lipca 1931 r. | ניינטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאג כ״ט תמוז תרצ״א | № 162

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

דראָהענדע דייטשע פינאַנץ=לאַגע

דייטשע רעגירונג אַלאַרמירט וועגען קרעדיטען

דאַרמשטעטער נאַציאָנאַל-באַנק אָפּגעשטעלט די צאָהלונג

בערלין, 13. (ספּ. טעל) די דאַרמשטאַטער נאַציאָנאַל-באַנק האָט אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען.

אין די פענסטער פון דער באַנק איז היינט אַרויסגעהאָנגען אַ מעלדונג אַז די באַנק האָט אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען.

בערלין, 13. (טו) די דאַרמשטאַטער נאַציאָנאַל באַנק האָט אַרויסגעגעבען אַן׳ערקלערונג אַז די באַנק איז געשלאָסען צוליב דעם, וואָס די אינלענדישע און אויסלענדישע קרעדיטאָרען האָבען מאַסענווייז אָנגעהויבען אַרויסנעהמען זייערע איינ-לאַגען און האָבען פערלאַנגט קרעדיטען און די באַנק וויל שיצען דאָס פערמעגענס פון די קרעדיטאָרען.

געשלאָסען די דייטשע בערזע

בערלין, 13. (ספּ. טעל.) דער דייטשער האַנדעלס-מיניסטער האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג לויט וועלכע עס ווערען געשלאָסען די בערזעס אין בערלין און אין אַנדערע שטעט אויף מאָנטאָג און דינסטאָג.

בערלין, 13. (טו) די בערזען-פערוואַלטונג פון דער בערלינער בערזע האָט אַרויסגעגעבען אַ מעלדונג, אַז די בערזע בלייבט מאָנטאָג און דינסטאָג געשלאָסען פאַר׳ן דעוויזען און מעטאַל-פערקעהר.

האַמבורג, 13. (טו) אויך די האַמבורגער בערזע איז מאָנטאָג און דינסטאָג געשלאָסען.

אַמעריקאַנער בענק פּראָיעקטירן אַ הלואה פאַר דייטשלאַנד אויף 300 מיליאָן דאָלאַר

ניו-יאָרק, 13. (טו) דער אינטערמלוכה-סעקרעטאַר האָט שפּעט אין אָוונט געגעבען אַ נייע ערקלערונג אַז די אַמעריקאַנער בענק זענען גרייט צו שטיצען יעדען הילף-פּלאַן אין [illegible] האַנג מיט׳ן צוזאַמענקונפט פון די באַנק-פּרעזידענטען אין באַזעל.

די אַמעריקאַנער מאָרגען - בלעטער ווייזען אָן אַז די פעדעראַל- רעזערוו בענק האָט בדעה צו אונטערשטיצען אַ געמיינזאַמע הילף-אַקציע פון די אייראָפּעאישע צענטראַל-בענק בנוגע דייטשלאַנד.

אויף אַ בענק-קאָנפערענץ איז ב[illegible] געוואָרען דער פאָרשלאָג צו פערלענגערען פאַר דייטשלאַנד אַ קרעדיט פון 180 מיליאָן דאָלאַר וואָס ווערט דאָנערשטאָג פעליג.

„טריבונאַ“ מעלדעט וועגען אַ נייעם קרעדיט ביז 300 מיליאָן דאָלאַר.

„טיימס“ לייקענט אָפּ די ידיעה אַז די דייטשע רעגירונג זאָל האָבען געשיקט אַ [illegible]-נאָטע צו אַמעריקאַ. דאַגעגען די „טריבונא“ [illegible] וועגען אַזאַ נאָטע אין וועלכע דייטשלאַנד זאָל האָבען אָנגעוויזען אויף דער געפאַהר פון אַ בירגער-קריג אין דייטשלאַנד אין פאַל די פראַנצויזישע באַדינגונגען וועלען אַדורכגעפיהרט ווערען.

מצד׳ פרעזידענט הובער איז נישט פּראַנאַן קיין בעשטעטיגונג אויף דער דאָזיגער נאָטע.

געשלאָסען די פיליעס פון דער באַנק

בערלין, 13. (טו) די פיליעס פון דער באַנאַט-באַנק זענען געשלאָסען און אויף די פענסטער הענגען מעלדונגען וועגען אָפּשטעלען די צאָהלונגען און אַז די רעגירונג גאַראַנטירט פאַר די קאַפּיטאַלען.

(ווייטערע טעלעגראַמען זעה 2-טע זייט).

דייטשע רעגירונג בעמיהט זיך צו בעהערשען די לאַגע

רעגירונגס=אויפרוף צום דייטשען פאָלק—דייטשע רעגירונג זאָגט צו צו גאַראַנטירן פאַר דער באַנק

בערלין, 13. (ספּ. טעל). די בעראַטונג פון דייטשען קאַבינעט וועגען דער געשאַפענער סיטואַציע האָט געדויערט 36 שעה.

אין רעזולטאַט איז בעשלאָסען געוואָרען תיכף צו אינטערווענירען אין דער ריכטונג צו בעהערשען דעם דעוויזען און קרעדיטען-קריזיס.

די רעגירונג וועט אַרויסגעבען 2 דעקרעטען: 1) פּראַיוויגען אַלע מאַסנעבענדע דייטשע בענק אונטער דער קאָנטראָלע און גאַראַנטיע פון דער רעגירונג און 2) רעגולירען און בעגרענצען דעם דעוויזען-אומזאַץ כדי צו בעפרייען אין דער צוקונפט די דייטשע בענק פון דעם צוואַנג אויסצוצאָהלען מאַרק-באַנקנאָטען אויף גאָלד און דעוויזען. אַ ספּעציעלע קאָמיסיע וועט קאָנטראָלירען יעדען ענ-צעלנעם געברויך פון דעוויזען און וועט אָפּוואַרפען יעדען נישט-בעגרינדעטען ווירטשאַפטליכען פאָרשלאָג.

צו די דאָזיגע דעקרעטען וועט צוגעגעבען ווערען אַן׳ערקלערונג פון דער רעגירונג אין דער פאָרם פון אַ פּראָקלאַמאַציע צום פאָלק ווענדענדיג די אויפמערקזאַמקייט אויף דער געפאַהר פון ווירטשאַפטליכען קריזיס און וועט פערלאַנגען צו שטיצען דער רעגירונג אין איהר קאַמף צו פערזיכערען די ווירטשאַפטליכע סטאַביליזאַציע פון דייטשלאַנד.

בערלין, 13. (טו) די רעגירונג האָט אַרויסגעגעבען צום פאָלק אַן׳אויפרוף אין וועלכען עס ווערט אויפגעקלערט אַז די דאַרמשטעטער און נאַציאָנאַל-באַנק האָט אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען נישט צוליב דעם, וואָס די פּריוואַט-ווירטשאַפט געפינט זיך אין אַ שלעכטען צושטאַנד.

די רעגירונג פערזיכערט אַז זי וועט בעהערשען די לאַגע און אַרויסהעלפען דער באַנק פון דער קלעם. דאָס וועט זי דערגרייכען דורך קרעדיטען אין אויסלאַנד וועגען וואָס עס געהען שטאַרקע בעמיהונגען.

דאָס דייטשע פאָלק ווערט אויפגעפאָדערט אייב צוהאַלטען די בערהונג אין דער שווערער לאַגע און נישט צו בעשווערען די לאַגע דורך אונצופרידענהייט.

בערלין, 13. (טו) די דייטשע רעגירונג האָט פערעפענטליכט אַ דעקרעט אין וועלכען די רעגירונג פערזיכערט אַז זי גאַראַנטירט פאַר דער דאַרמשטעטער באַנק און גיט דערביי אַ רייהע אָנווייזונגען בנוגע דער פערוואַלטונג פון דער באַנק און האָט דעם ציל צו פערזיכערען די איינלאַגע קאַפּיטאַלען.

שטורמישע קאָנגרעס=זיצונג

אָנגענומען די ענדציל-רעזאָלוציע-רעוויזיאָניסטען רייסן אַראָפּ די ציוניסטישע פאָהן

באַזעל, 13. (יט״א טעלעגראַפיש). ביי אַן׳אַלגעמיינע שפּאַנונג איז פאָרגעקומען די אָפּשטימונג פון די רעזאָלוציעס.

עס זענען געשטאַנען צוויי רעזאָלוציעס:

1) אויסצודריקען בעדויערען צוליב׳ן אינטערוויאו וואָס פּראָפ. וויצמאַן האָט געגעבען דער יט״א און 2) וועגען ענד-ציל פון ציוניזם.

די ערשטע רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרען מיט 123 שטימען געגען 106.

0 בעת דער אָפּשטימונג פון די רעזאָלוציעס האָט פּראָפ. וויצמאַן פערלאָזט דאָס פּרעזידיום.

די צווייטע רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרען מיט אַ מעהרהייט פון 162 שטימע וגעגען האָט קיינער נישט געשטימט.

אין דער אָנגענומענער ענדציל - רעזאָלוציע ווערט געזאָגט: שטרעבענדיג צו שטעהען אויפ׳ן באָדען פון באַזעלער פּראָגראַם שטעלט דער קאָנגרעס פעסט, אַז דער ציוניזם שטרעבט צו לעזען די יודען-פראַגע דורך ווידער איינוואָרצלען די יודען אין היימלאַנד דורך אַן׳איינוואַנדערונג אין ארץ-ישראל, קאָלאָניזאַציע און בענייאונג פון נאַציאָנאַלען קיום, אין ארץ-ישראל, מיט אַלע אייגענשאַפטען פון אַ נאָרמאַלען פאָלקס-לעבען.

אַלע אויסבעסערונגען וואָס האָבען געהאַט דעם ציל צו ענדערען די דאָזיגע פאָרמולירונג זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

דעפּ. גרינבוים האָט אַריינגעטראָגען אַ שטיקעל אויסבעסערונג: נישט נאַציאָנאַלען קיום, נאָר נאַציאָנאַל מלוכהשען קיום.

די אויסבעסערונג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

די רעוויזיאָניסטישע רעזאָלוציע איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

פאַרבשטיין און אייניגע ראַדיקאַלען האָבען געשטימט פאַר דער רעוויזיאָניסטישער רעזאָלוציע.

אוסישקין האָט געשטימט געגען.

באַזעל, 13. (יט״א טעלעגראַפיש). די אָפּשטימונג פון דער ענדציל רעזאָלוציע האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען שטורעם.

גראָסמאַן האָט געוואָלט אַ וואָרט דאָס פּרעזידיום האָט איהם נישט געגעבען.

צווישען די רעוויזיאָניסטען און די לינקע איז געקומען צו אַ שטורעם:

די רעוויזיאָניסטען שרייען צו די לינקע: „טער-רעסטער!“

און די לינקע האָבען צוריקגעענטפערט מיט אַנדערע שאַרפע אויסדריקען.

אַ טייל רעוויזיאָניסטען האָבען אויך דעמאָנ-סטראַטיוו פערלאָזט דעם זאַל, אַן׳אַנדערע גרופּע רעוויזיאָניסטען רייסען אַראָפּ די ציוניסטישע פאָהן און שרייען: „די דאָזיגע פאָהן פּאַסט נישט פאַר דעם זאַל.

באַזעל, 13. (יט״א טעלעגראַפיש). ביי אַ גרויסען טומעל איז זאַל איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען,

צוזאַמענשטעל פון נייעם עקזעקוטיוו

באַזעל, 13. (יט״א טעלעגראַפיש). פאַרמיטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון פערמאַנענץ-אויסשוס און עס איז דיסקוטירט געוואָרען דער צוזאַמענשטעל פון דער נייער עקזעקוטיווע.

דער הויפּט-פּראָיעקט איז צו [illegible] אַ קאָאַליציע פון צענטרום און לינקע, אויפ׳ן יסוד פון נייעם פּאָליטישען קורס.

די לינקע האָבען פאָרגעלעגט נישט צו ענדערען די אויסערן-פּאָליטיק און נישט אַריינצונעהמען קיין שום צענטרום-פערזענליכקייטען וואָס רעפּרעזענ-טירט דעם נייעם פּאָליטישען קורס.

דער סוב-קאָמיסיע איז איבערגעגעבען געוואָרען אויסצואַרבייטען די קאַנדידאַטען-ליסטעס פון די פּערזאָנען, וועלכע זאָלען אַריינגעהן אין דער קאָאַליציע.

פּראָפ. וואַרבורג

וויל נישט אַריין אין עקזעקוטיוו

באַזעל, 13. (יט״א טעלעגראַפיש). וואַרבורג האָט צוגעשיקט אַ מעלדונג, אַז ער וויל נישט געוועהלט ווערען אין דער עקזעקוטיוו ווייל ער איז קראַנק.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין בליהענדען עלטער פון 24 יאָהר אונזער ליבער זוהן, ברודער, שוואָגער און פעטער

נ. ע. שלמה אהרן ב״ר נח נ״י רייבענבאַך

די לויה קומט פאָר היינט, דינסטאג, דעם 14-טען יולי 1931, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז 11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנטינער) 42, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיעפּטרויערנדע הינטערבליבענע.

נייער הויך=קאמיסאר

ל אָ נ ד אָ ן, 13 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אויפן אָרט פון לאָרד טשענסעלאָר איז נאָמינירט געוואָרען אַלס הויך-קאָמיסאַר אין ארץ-ישראל ארטור גרינפעלד-וואַטשאָפ, וועלכער וועט איבערנעמען זיין נייעם אמט דעם 1 נאָוועמבער ה. י.

געפונען א טויטען דעם יוגאָסלאווישען קאנסול איז בערלין

ב ע ר ל י ן 13 (ספ. טעל.) ביינאַכט האָט מען געפונען א טויטען אין זיין קאבינעט דעם יוגאָסלאווישען גען. קאָנסול דר. באַרקהאוזען. מען ווייסט נאָך נישט צי מען האָט דאָ צו טון מיט א מאָרד, אָדער זעלבסטמאָרד.

ק ע ל ן 13 (טז) דאָ צאָהלען אויס די בענקען נישט מעהר ווי ביז 300 מאַרק.

קאמוניסטען פאדערן צוזאמענרופען דעם רייכסטאג

ב ע ר ל י ן 13 (טז) צוליב דער קאטאסטראָפאלער ווירטשאַפטליכע לאַגע, האָט די קאָמוניסטישע פראַקציע געפאָדערט צו רופען דעם רייכסטאָג אויף דעם 16 יולי.

אין בארסלאוו האבען ארבייטסלאזע געכאפט ברויט

בּ אָ ר י ס ל אַ ו ו, 13. (טעלעפאָניש). אַרבייטסלאָזע זענען בעפאַלען אַ פוהר מיט ברויט און צוכאַפּט אַלע ברויט.

שאך-אָלימפּיאדע

פ ר אָ ג, 13. (טו) אויף דער שאַך-אָלימפּיאַדע אין פראָג האָט דייטשלאַנד געווינען ביי שפּאַניען 2 פּאַרטיעס. וואַגנער און ריכטער האָבען געווינען צו איין צעהלער און אַהועס האָט געמוזט רעמיזירען. די פערט פּאַרטיע איז איבערגעריסען געוואַרען בעת עס איז געווען פאַר העליגען אַ בעסערע פּאָזיציע.

געשאָסען זיך און זיין ווייב צוליב א גט

וו אַ ר ש אָ, 13. (טעלעפאָניש) א געוויסער בורשטין האָט געשאָסען אויף זיין ווייב און נאָכדעם זיך אַליין דערשאָסען. ער איז טויט און דאָס ווייב איז שווער פערוואונדעט.

די סיבה פון דער בלוטיגער פאַמיליען-טראַגעדיע איז געווען, וואָס דאָס ווייב האָט פערלאַנגט פון בורשטינען אַ גט.

דייטשע בענק ווערן בעלאגערט

פאניק צווישען די אפשפארער — מען וויל ארויסנעהמען צוריק די אפגעשפארטע געלטער — געצאהלט נאר קליינע סומען

ב ע ר ל י ן 13 (טז) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אָפשטעלען די צאָהלונגען פון דער דארמשטעטער און נאַציאָנאל באַנק האָט מען היינט בעלאגערט אויך די אנדערע בענק, פארמיטאָג האָט מען אויסגעצאָהלט נאָרמאַל. נאָכמיטאָג האָט מען אויסגעצאָהלט טיילוויז.

די גרויסע בענק האָבען בדעה אָפצושטעלען די צאָהלונגען צוליב דער מאסען בעלאגערונג.

ב ע ר ל י ן 13 (טז) די שפאַר-קאַסעס האָבען נישט בעקומען פון דער רעגירונג די געהעריגע סומען, האָבען זיי דעריבער נישט געקאָנט היינט אויסצאָהלען די געוואונשטע סומען, וואָס דער בעלאגערטער עולם האָט פערלאַנגט. עס זענען נאָר אויסגעצאָהלט געוואָרען גאנץ קליינע סומען.

צווישען די אפשפארער הערשט אַ גרויסע פּאַניק.

הובער ווייזט ארויס גרויס אויפמערקזאמקייט פאר דייטשלאנד

וואַשינגטאָן, 13. (טז) פרעזידענט הובער האָט מאָנטאָג אַ גאַנצען טאָג קאָנפערירט מיט'ן מלוכה-סעקרעטאַר קאָסטעל. די אַטאַשעס אין ווייסען הויז ערקלערען, אַז הובער ווייזט אַרויס גרויס אויפמערקזאַמקייט אויף דער לאַגע אין דייטשלאַנד.

אמעריקאנער בענק קומען צו-הילף דייטשלאנד

אַמעריקאנער רעגירונג וויל אפיציעל נישט זיין בעטייליגט איז דער ארציע

וו א ש י נ ג ט אָ ן, 13 (ספ. טעל.) דער שטעלפערטרעטענדער מלוכה-סעקרעטאר פון דער אמעריקאנער רעגירונג האָט ערקלערט, נאָך דער קאָנפערענץ צווישען אמעריקאַנער פרעזידענט הובער און די אָנפיהרער פון די אמעריקאנער בענק, אז די אמעריקאנער בענק שטעלען זיך צו א הילף-אקציע פאר דייטשלאנד און אז די אמעריקאנער רעגירונג איז מיט דעם מסכים.

די אמעריקאנער רעגירונג ווינשט זיך אָבער אָפיציעל נישט צו זיין בעטייליגט אין דער אקציע. די הילף-אקציע איז דעריבער איין זייט.

יעדען דינסטאג און מיטוואך וועלען די דייטשע בענק זיין געשלאסען

בערלין, 13- (טו) די דייטשע רעגירונג האָט פעראָרדענט אַז יעדען דינסטאָג און מיטוואָך זאָלען די דייטשע בענק זיין געשלאָסען און די טעג ווערען ערקלערט אַלס רוה-טעג פאַר די בענק.

ד"ר לוטער איז באזעל

בּאַזעל, 13. (טו) רייכס-פרעזידענט לוטער איז היינט געקומען קיין באַזעל. דער פערוואַלטונגס-ראַט האָט מיט' זאַנטייל פון לוטער'ן אָבגעהאַלטען אַ בעראַטונג ביי פערמאַכטע טירען.

לוטער איז וואַרעם בעגריסט געוואָרען.

ניו-יאָרק, 13. (טו) די פעדעראַל רעזערוו-באַנק מאַכט אָפּהענגיג די פראַגע וועגען קרעדיט פאַר דייטשלאַנד פון רעזולטאַט פון דער בעראַטונג אין באַזעל.

דאָס אַמעריקאַנער האַנדעלס-דעפּאַרטאַמענט האָט מאָנטאָג נאָכמיטאָג בעקומען, פון אַמעריקאַנער האַנדעלס-אַטאַשע אין בערלין די בערוהיגענדע פער זיכערונג, אַז די [illegible] נעהמען אָן אַלע נויטיגע שוץ-מיטלען פאַר דער דייטשער באַנק.

פראנקרייך שטעלט מיליטערישע פארבריטונגען

ביי דער פראנצויזיש-דייטשער גרעניץ

בערלין, 13. (טו) אין [illegible] בּרענגט אַ צייטונג די ידיעה, אַז פראַנקרייך האָט אויף דער פראַנצויזיש - דייטשער גרעניץ אָנגעשטעלט גרויסע פערשטאַרקונגען אויפ'ן פאַל, ווען עס זאָלען אויסברעכען אין דייטשלאַנד אונרוהען.

פון פראַנצויזישער זייט גיט מען נישט וועגען דעם קיין שום ערקלערונגען, אַ פראַנצויזיש בלאַט ברענגט נאָר די ידיעה אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט דער געשאַפענער לאַגע אין דייטשלאַנד האָט פרעמיער לאַוואַל אָפּגעהאַלטען אַ דרינגענדע בעראַטונג מיט'ן פינאַנץ-מיניסטער און מיט'ן קריגס-מיניסטער.

קופאָן № 10
2-טע סעריע
פון גרויסען
פרעמיען-קאנקורס
— פון —
„נייעם פאלקסבלאט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין פּ ע- מיען-קאָנקורס איז גענוג צוזו- שטעלען בלויז 30 קופאָנען.

די יודישע לאגע איז קורדיסטאן

איבערגעטריבענע ידיעות וועגען אנטי-יודישע אונרוהען

לאָנדאָן. (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט די ידיעות וועגען אַ יודישער שחיטה אין קורדיסטאַן האָט דער סעקרעטאַר פון „דזשאָינט פאַריין קאָמיטע "הי' ריטש זיך געווענדעט צום קאָלאָניאַל אַמט מיט אַן אָנפראַגע מכח ד' יקלאַנגען.

איצט האָט ה' ריטש ערהאַלטען אַן ענטפער פון קאָלאָניאַל-אַמט וואָס לויטעט ווי פאָלגענד: לויט דער אויספאָרשונג ,וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען דורך דעם שטעלפערטרעטער פון הויך-קאָמיסאַר אין איראַק זענען אין קורדיסטאַן אין משך פון לעצטען האַלבע יאָהר נישט פאָרגעקומען קיין שום אַנטי-יודישע אונרוהען,. דער איינציגער אינצידענט אין אַלמאַדאַיא וואו עס וואוינען דרייסיג יודישע משפחות איז בעשטאַנען אין ערמאָרדען אַ דאָרטיגען יודישען איינוואוינער אין די בערג. עס זענען גלייך דורכגעפיהרט געוואָרען אַרעסטען [illegible] די אַרומיגע דערפער האָבען איינגעצאָהלט אַ [illegible] געלד .אין זאַקהאָ, טיילט ווייטער מיט דער קאָמוניקאַט פון קאָלאָניאַל-אַמט לעבען 220 יודישע משפחות קיין שום פערדרעכען איז אין משך פון לעצטען האַלב-יאָהר געגען זיי נישט בעגאַנגען געוואָרען אַ חוץ אַ רויב-אָנפאַל אויף אַ יודיש געשעפט. וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען דורך אַ טערקישען באַנדיט. קיין שום בעאונרוהיגענדער פאַל איז נישט געמאָלדען געוואָרען בנוגע די 180 יודישע פאַמיליעס, וועלכע לעבען אין אַגראַ, קאַטהאַ. קיין איין יודישע פרוי איז נישט צוגעטייבט געוואָרען. עס איז בלויז בעקאַנט איין פאַל, ווען אַ יודישע פרייליין איז ענטלאָפען מיט אַ טערק און האָט זיך געזעצט צו דער מאַכט וועגען ענדערען איהר רעליגיע אין הסכם מיט די פערפליכטענדע געזעצען.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאסעריי-אַרבייטען
מאַשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאָכאָדניאַ)

אייז
יעדען קוואנטום
צו ביליגע פרייזען
ליפערט
Lodownia Południowa 22
tel. 190-48 i 191-26.

Dr. Z. Rakowski
פאר אוירען-, נאָז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאָן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לאָשניצע זגערושער 17 פון 10 — 11 און פון 3—5

גענעז שוויים פון פים
אין אַדטשיסקעס ניצט נאָר דעם שוין 20 יאָהר בעוואוסטען פראָשעק און פלאַסטער „ראַדיקאל" פרייז נור 30 גראָשען. נוצט נישט קיין אנדערע עהנליכע נאָכמאכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצן, און שאַרען די פים און נוצט נאָר מיט מיין שטעמפעל אויך א גוט מיטעל צו וואנצען און שווארצע ווערים פריין 50 גראָשן, אויך פלין „ראדיקאל" וואשט אָפּ שמוץ און פלעקען פון אַלע קאָלירטע שיך.
פרייז 70 גר. א פלעשעל
צו בעקימען ביים ציטונגס-פערקויפער
וועלביאַרזש, אַלטשטאַדט 1
פאָדערט נאָר מיט מיין שטעמפעל.

מודעה לאפרושי מאיסורא

1) ביי פאָלגענדע גענזלערס זענען גע'שחט'ענע עופות בחשש נבלה וטרפה: אין דער האלצ רוג וושכאָדניא און וואָלבאָרסקא די ערשטע 2 טישלעך לינקס פון איינגאנג דורך וושכאָדניא, משה ברענדזעל, יארע קופערמאַן, שבתי ראָכווערגער, יצחק אייזענשטיין, משה ברזשוסקא פון וושכאָדניא 3 און ראָכווערגער, וושכאָדניא 48. בכלל זענען גע'שחט'ענע עופות אָהן באַנדעראָלען בחשש נבלה וטרפה.

2) מיר טראָגען נישט קיין שום פעראנטוואָרטליכקייט אויף די 2 האָלעס פון גע'שחט'ענע עופות. דאָס הפקרות איז גרויס און מ'קען נישט האָבען קיין אויפזיכט. עס ליגט דעריבער א פליכט אויף די ערליכע גענזלערס צו מאכען אָרדנונג דורך נומערן און אויפשריפטען פון די נעמען, כדי עס זאָל קענען זיין א השגחה, און אָבטיילען וואו ס'איז כשר וועט מען דאָס מפרסם זיין.

3) התראה אלע יודען בכלל און גענזלערס בפרט, מ'זאָל נישט לאָזען שחט'ען ביי ווינקעל-שוחטים. זייער שחיטה איז נבלה וטרפה און די כלים זענען טרפה און א מכשול הרבים. יעדער יוד דארף זיך אָפהיטען צו עסען כשר'ס.

לאדזער ראבינאט עם ועד הכשרות.

בעקאנטמאכונג

דער לאדזער יוד. פליישער הורטאוניקעס-פעריין

פּאָדזשעטשנאַ 10, מאכט בעקאַנט, אַז דאנערשטאָג ד. 16-טען יולי ד. י. 6 אזייגער נאָכמ. צום ערשטען טערמין און 8 אָוונט צום צווייטען טערמין ביי יעדער צאהל מיטגלידער קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל

די אלגעמיינע פערזאמלונג

פון אלע מיטגלידער, — מיט פאלגענדען טאג - ארדנונג

1) ערעפנונג פון דער פערזאמלונג מיט דער אלטער פערוואלטונג, 2) וואהלען פון א פאָרזיצער מיט 2 אַסעסאָרען 3) וואהלען פון א נייער פערוואלטונג, 4) וואהלען פון א רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 5) פרייע פאָרשלאָגען.

בעמ.: די מיטגלידער וועלכע וועלען נישט עולעדיגען דעם מיטגלידס-בייטראָג ביז'ן 14 ה. ח. פערלירען דאָס רעכט אָנטייל צו נעמען אין די וואהלען.

די פערוואלטונג

גאַסטראָלען פון דער
ווילנער טרופע
XVI יאר
XVI יאר
15-יעריקער יובל-טורנע אָנפ. מ. מזאה.
לאדזשער שטאט-טעאטער
היינט, דינסטאג, 14-טן יולי, 9 אָוונט
„מאטקע גנב"
פאָלקס-שטיק אין 3 אַקטען מיט א פראָלאָג פון שלום אש
מיט א. סאַמבערג אַלס „מאַטקע".
מארגן, מיטוואך
דעם 15-טן יולי —
די ברויט-מיל
נאָענסטע פרעמיערע: „200,000" (גרויסע געווינס) פון שלום עליכם
רעזשי: י. ראַמבוים. דעקאָר. און קאָסטיומען: אַנדזשיי פראַנאַשקאַ
מוזיק: הענעך קאָן. לידער-טעקסטען: מ. בראָדערזאָן.
15-יעריקער יובל = פייערונג - מאנטאג, 20-טן יולי
פייערליכע אַקאַדעמיע אין זאַל פון שטאָטראַט
מיטוואך, 17-טן יולי פייערליכע יובל-פארשטעלונג

וואו פערברענגט מען די אָוונטען
אין די הייסע טעג?
S. Galuszyński
נור אין גארטען
PIOTRKOWSKA 113
— אין הויף —
איינגאנג פריי איינגאנג פריי
צוקערניע און מלעטשארניע
קאנצערט
פון ארקעסטער פון 28-טן
קאניאוועער שיסער = פולס
בעמערקונג: דער איינגאנג איז אויך פון אל. קאָשטשושקי 50

לאדז, 14 יולי 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 14 יולי 1931

6 קראנקהייטען פון דער סאוויעטישער ווירטשאפט

אויפ'ן ראנד פון סטאלינס סענסאציאנעלער רעדע

סטאלינס רעדע, וועלכע האט אנגעמאכט אזא טומעל, איז געהאלטען געווארען דעם 23 יוני אויף א בעראטונג פון ווירטשאפטליכע טוער. פערעפענטליכט איז זי געווארען ערשט מיט עטליכע טעג שפעטער.

מ'קען נישט גאראנטירען, צי דער טעקסט, וואס איז פערעפענטליכט געווארען שטימט גענוי מיט'ן אינהאלט פון סטאלינס רעדע. מ'דארף זיך אבער רעכענען מיט'ן אפיציעלען טעקסט, וועלכער איז פאר זיך אליין זעהר אינטערעסאנט.

אין פערשידענע דעפעשען און בעריכטען איז ארויסגעזאגט געווארען די השערה, אז סטאלין האט פלוצלינג געענדערט דעם קורס, אז ער איז געגאנגען אויף א קאמפראמיס מיט דער בורזשואזער ווירטשאפטליכער טאקטיק, האט געענדערט די פאליטיק א. א. וו. ס'האט זיך אפילו פערשפרייט קלאנגען, אז בוכארין איז דעלעגירט געווארען קיין אויסלאנד, כדי שלום צו מאכען מיט די טראצקיסטען און די סאציאל דעמאקראטען.

דאס אלץ זענען אבער נאר סברות און אפשאצען סטאלינס רעדע אויף זיי וואלט נישט געפירט צום ציל.

אין דער אמת'ן בעציהט זיך די גאנצע רעדע אויף דער קריטיק פון דער קאמוניסטישער ווירטשאפט. סטאלין האט אנגעהויבען פון דער פעסטשטעלונג, אז ס'איז זעהר שלעכט אויפ'ן ווירטשאפטליך-אינדוסטריעלען פראנט. ווייטער ווערט אויסגערעכענט 6 גרונט-קראנקהייטען פון דער גרויסער אינדוסטריאליזאציע.

די ערשטע קראנקהייטען איז דער מאנגעל פון ארבייטס-כוחות אין דער אינדוסטריע, צוליב דעם געוואלדיגען און נישט-נאטירליכע קאלעקטיוויזירען די „סאווכאזען" (סאוויעטישע ווירטשאפטען) און „קאלכאזען" (קאלעקטיווע ווירטשאפטען) זענען די לאנדווירטען צוגענאגעלט געווארען צו דער ערד און דער צופלוס פון נייע ארבייטס-כוחות אין די שטעט און מלוכה-אונטערנעהמונגען, האט זיך אפגעשטעלט, דעריבער לעגט סטאלין פאר די בעוועגליכקייט פון די ארבייטס-כוחות.

די צווייטע קראנקהייט איז לויט סטאלינען — דאס פעהלען פון א שטענדיגען קאנטיגענט ארבייטער אין די פאבריקען. 40 פראצענט ארבייטער בייטען זייער ארבייט. לויט סטאלינען דערטייטשט זיך די דאזיגע ערשיינונג מיט דער „אוראווניעניע" (קאמוניסטישע גלייכהייט), צוליב דעם וואס קוואליפיצירטע און נישט קוואליפיצירטע ארבייטער בעקומען דעמזעלבען געהאלט. אין דער הינזיכט, האט סטאלין געזאגט: „דער אונטערשיד צווישען קוואליפיצירטע און נישט קוואליפיצירטע ארבייטער וועט עקזיסטירען אפילו אין סאציאליזם, נאכ'ן אפשאפען די קלאסען, נאר ביים קאמוניזם וועט דער אונטערשיד פערשווינדען".

די דריטע קראנקהייט איז דאס פעהלען ארבייטס-ארגאניזאציע און איהר פראדוקטיוויטעט, ווייל די ארבייט איז נישט קיין אינדיווידועלע און קיינער קען נישט האבען קיין פעראנטווארטליכקייט פאר איהר פראדוקטיוויטעט.

די פירטע קראנקהייט איז דער מאנגעל פון אויסגעשולטער טעכנישער אינטעליגענץ צווישען ארבייטער-קלאס. מיט פאטאס האט סטאלין אויסגערופען, „מיר דארפען האבען הונדערטער טויזענדער און אפילו מיליאנען קוואליפיצירטע ארבייטער"

די פינפטע קראנקהייט איז דאס פערניכטען פון די אינטעליגענטישע „ספעצען", וועלכע מוזען צוגעצויגען ווערען צו דער ארבייט.

די זעקסטע קראנקהייט — דאס איז געלד. סטאלין האט געזאגט: די אלטע מיטלען פאר'ן ווייטערדיגען ענטוויקלען די אינדוסטריע הויבען שוין אן אויסצופעהלען, מ'דארף דעריבער אנטאפען נייע קוועלען און פערשטארקען די אלטע, אויב מ'וויל ווירקליך איינהאלטען און ענטוויקלען דעם באלשעוויסטישען טעמפא פון אינדוסטריאליזאציע. פון וואנען האט מען געשעפט די דאזיגע מיליארדען? פון דער לייכטער אינדוסטריע, פון דער לאנדווירטשאפט און פון ביודזשעט-רעזערווען, אזוי איז ביי אונז געגאנגען ביז די לעצטע צייטען". סטאלין האט ווייטער געזאגט, אז „צוליב דער שלעכטער ווירטשאפט האבען זיך די יסודות פון דער קאמערציאליזאציע ארויסגעוויזען פאר פערפאריש אין פיל אונזערע אונטערנעהמונגען און ארגאניזאציעס. ס'איז א פאקט, אז אין פיל פון זיי האט מען שוין לאנג אויפגעהערט צו רעכענען, קאלקולירען און מאכען בעגרינדעטע בילאנסען. וועהט אויס, אז מ'רעכענט זיך מיט דעם, אז די „גאספאדארסטווענע באנק" וועט געבען אזויפיל, וויפיל מ'דארף, מ'דארף דעריבער דערגרייכען. אז די שווערע אינדוסטריע און קודם-כל די פראדוקציע פון די מאשינען זאלען געבען די נויטיגע קאפיטאלען. דאס איז, לויט סטאלינ'ען דער אויסוועג פון דער איצטיגער לאגע פון דער סאוויעט-רוסישער ווירטשאפט.

דאס יודישע פראבלעם צורודערט די וועלט

קיינמאל אפשר האט די יודישע שאלה נאך נישט אזוי אויפגערודערט די וועלט ווי איצטער, און קיינמאל איז נאך דער וועלט-כאראקטער אדער, בעסער געזאגט, דער אינטערנאציאנאלער כאראקטער פון דער יודישער שאלה, וואס מאכט זי פאר א וועלט-פראבלעם, נישט אזוי קלאר און בולט ארויס בעטראטען, ווי אין די לעצטע פאר יאהר.

די יודישע שאלה איז שוין פון לאנג אן געווארען א כראנישען מחלה, פון וועלכע עס ליידען שווער יודען און נישט יודען. די דאזיגע מחלה וויזט ארויס שטענדיג א געוויסע נטיה צו פערשארפען זיך. און אויך איצטער לעבען מיר איבער אזא מין שטארקע פערשארפונג, וואס טראגט אין דער מעדיצין דעם לאטיינישען נאמען Exacerbatio.. — די שטארקע איצטיגע פערשארפונג בעמט זיך, ווי מיר דוכט זיך, דער עיקר פון דעם וועלט-קריזיס, וואס דריקט אזוי שטארק אויף דעם עקאנאמישען לעבען אומעטום. דער דאזיגער קריזיס האט אומעטום פערשטארקט די נויט פון די פאלקס-מאסען און דאס ווידער האט פערשטארקט זייער שווערע קאנקורענץ קודם-כל מיט יודען!.. פאגראמען זענען געווארען א טאג טעגליכע ערשיינונג און אזוי ווייט טאג-טעגליך, דאס מען האט זיך אויפגעהערט דערמיט צו שעמען... אפילו די דיפלאמאטען טרעטען איצט ארויס גאנץ זעלטען מיט זייערע טיפישע אנגעשטרענגטע ליגענס: ערשטענס — נישט קיין פאגראם (פי!), נאר „אפשר עקסצעסען"; צווייטענס, זענען די יודען שולדיג דערין, ווייל זיי האבען בעליידיגט דעם „הייליגען געפיל" פון די קריסטליכע מאסען און, דריטענס — האט די יודישע פרעסע דעם גאנצען ענין גוזמאות'דיג פונאנדערגעבלאזען: אייגענטליך איז כמעט קיין זאך נישט פארגעקומען.. אט עפיס קלייניגקייטען, וועגען וועלכע עס לוינט זיך גארנישט צו רעדען..."

אט די אלע טיפישע דיפלאמאטישע „הכחשות" הערט מען כמעט גארנישט מעהר: נו, מה רעש? געקיילעט, געגזל'ט און געדרצחנט יודען? א געווענליכע זאך, וואס קומט פאר אלע טאג און אפילו ביי די „הויכקולטורעלע" פעלקער, וואס האבען זייער אנטיסעמיטישען „אנשלוס" אן דייטשלאנד דורכגעפיהרט א סך פריהער, איידער זייער עקאנאמיש-פינאנציעלען און פאליטישען „אנשלוס"..

און עס גיסט זיך יודיש בלוט אין שטראמען און יודישע טרעהרען פערפלייצען די וועלט!

וואס ווייטער, אלץ מעהר ווערט דער יוד, זיין האב און גוטס און אפילו זיין לעבען הפקר!

די דעמאקראטישע קאנסטיטוציעס מיט זייער גלייכבערעכטיגונג פון אלע תושבים שטערן נישט אין פראקטישען לעבען דורכצופיהרען אדער דורכצושמוגלען די גרעסטע עוולות און די פולע נישט-גלייכקייט דארטען, וואו מען וויל!.. דער ווערסאלער שלום-אפמאך ווערט שטרענג אפגעהיט אין דעם שעדליכען טייל פון שטיקען דעם בעזיגטען און ווערט לגמרי נישט אפגעהיט אין דעם טייל, וואס דארף אויסבעסערן דעם פערהעלטעניש צווישען די פעלקער און מעגליך מאכען די לכל-הפחות בהדרגה'דיגע ענטוואפנונג, ווי למשל, אין די מעוטים-רעכט, וואס האט זיך ארויסגעוויזען נאר פאר א שטיקעל פאפיר, נישט ערגער, אבער אויך נישט בעסער, ווי איטליכער קאנסטיטוציאנעלער שטיקעל פאפיר בנוגע יודישע רעכט אין צענטראל-אייראפע און אין מזרח.

די רעגירונגען, האבען מורא, טאמער וועלען זיי, זיך איינשטעלענדיג פאר יודען, פערלירען זייער פאפולאריטעט און „שטעלען ענערגיש צוריק די רוהה און ארדנונג" שוין אחר המעשה.. אין דער גרויסער משפחה פון ציוויליזירטע און קולטורעלע פעלקער מוז זיין, און איז אין דער אמת'ן דא, א מינימאלע מאראל אדער א מינימאלע קולטור. אונטער וועלכער קיין פאלק טאר זיך נישט אראפלאזען נישט אויפהערענדיג דערביי צו זיין א מיטגליד פון דאזיגער משפחה!

קען די דאזיגע משפחה דערלאזען, דאס א פאגראם אויף יודען זאל טאלערירט ווערען, אלס א מין מנהג-רעכט? וועט דער גאנצער קאמף פון די אלע פעלקער פאר דעם מעוטים-רעכט נישט אויסזעהען אזוי מאדנע, אזוי צבועקיש, ווען זיי וועלען זיך בענעמען אזוי גלייכגילטיג צו דעם טרעטען מיט די פיס די רעכט פון דעם יודישען מעוט? דאס יודישע פראבלעם אין זיין גאנצע גרויס קלאפט אן אלץ שטארקער אין די טירען פון דער פעלקער-ליגע; די לעצטע טאר מען נישט אויסווייכען און אויסמיידען די דאזיגע שאלה וועגען דעם אופן פון צוזאמענלעבען פון יודען און נישט-יודען אין דער גאנצער וועלט. דאס איז איינע פון די וויכטיגסטע און ברענענדיגסטע וועלט-שאלות, וועלכע קענען מעהר און טארען מעהר נישט אפגעלייגט ווערען!..

ווייטער מוז זיך די פעלקער-ליגע וואס גיכער פערנעמען מיט דער וויכטיגסטער שאלה פון איצטיגען מאמענט, מיט דער מעוטים-שאלה: כל-זמן די דאזיגע שאלה וועט אויף א בעפרידיגענדען אופן נישט פערענטפערט ווערען, וועט זיך די פראגע פון ענטוואפנונג און פון א פרידליכער סימביאזע פון פעלקער נישט ריהרען פון ארט!.. כל-זמן די פראגע פון די מעוטים-רעכט וועט נישט אראפגערוקט ווערען פון דעם טויטען פונקט, אויף וועלכען זי האט זיך פערהאקט, וועט די גאנצע פאציפיקאציע-ארבייט פון דער פעלקער-ליגע זיין נישט מעהר, ווי א סיזיפישע ארבייט!..

דר. יעקב וויגאדסקי.

די רעפעראטען פון רופין, אוסישקין און בראדעצקי

די עקאנאמישע לאגע, דער לאנד קויף און די פאליטיק

(בריף פון באזעל)

פון מאריס מייער.

באזעל. — אויף דעם קאנגרעס זענען געהאלטען געווארען אייניגע רעפעראטען פון די סאמע וויכטיגסטע טוער פון דער וועלט-ארגאניזאציע, וועלכע זענען כדאי איבערצוגעבען.

רופין איבער די פראבלעמען פון דער ארבייט

דעם ערשטען רעפעראט האט געהאלטען דער גרויסער און גוט-בעקאנטער עקספערט אין דער יודישער קאלאניזאציאנס-ארבייט, דר. ארטור רופין. ער האט זיין רעפעראט געהאלטען נאך אויף דער ערשטער זיצונג גלייך נאך די פייערליכע בעגריסונגען. דר. רופין איז א פאכמאן אין בעסטען זין און עס איז איהם שטענדיג אינטערעסאנט צו הערען. ער האט אנגעצייגט, אז ארץ-ישראל איז געטראפען געווארען אי פון דעם קראך פון די בענק אין אמעריקע און אי פון א שלעכטען שניט. מען האט פאר דעם יאהר געהאט בעשטימט א בודזשעט פון 750 טויזענד פונט, אבער עס וועט נישט מעהר אריינקומען ווי 250 טויזענד פונט פאר דעם קרן-היסוד. דאס איז בלויז א דריטעל פון דעם, וואס עס איז בעשטימט געווארען. מען קען אליין פערשטעהן, אז די פינאנציעלע נויט פון דער אויפבוי-ארבייט איז זעהר גרויס, אבער דאך איז די עקאנאמישע לאגע פון די יודען אין ארץ-ישראל נישט שלעכט. די איינוואנדערונג פון די יאהרען 1926 און 1927 האט זיך טיף איינגעווארצעלט אין לאנד. און די עקאנאמישע לאגע איז איצט בעסער, ווי ווען ס'איז פריהער. ער זאגט אז ווי פערשידענע צווייגען פון אגרי-קולטור-פראדוקציע האבען זיך ענטוויקעלט און דער פערקויף פון די פראדוקטען איז בעדייטענד געשטיגען, למשל אייער, האט מען פערקויפט מיט א יאהר פריהער 886 טויזענד שאק, און אין לעצטען יאהר 1 מיליאן 650 טויזענד, דאס הייסט כמעט פערצווייפאכט. די מילך פראדוקציע איז געשטיגען פון 2 מיט דריי פערטעל מיליאן אויף 3 מיליאן 600 טויזענד. דר. רופין פיהרט אויס, אז דאס פראבלעם פון דער יודישער אגרי-קולטור אין פאלעסטינא איז נישט מעהר ווי פראדוצירען, נאר ווי צו געפינען מערק פאר די געשאפענע פראדוקטען:

דר. רופין האט אין זיין רעפעראט אויך אונטערגעווארפען צו א קריטישער אנאליזע סיר דזשאהן האופ סימפסאנ'ס בעריכט. ער האט אנגעוויזען, אז יענעמ'ס ציפערן זענען פאלש, און ער ערקלערט, אז עס איז איצט דא פלאץ אין פאלעסטינא פאר קאלאניזירען נאך 50 טויזענד יודישע פאמיליעס אויף בארדען נישט בעריהרענדיג די אראבער. ער האלט, אז איצט איז די צייט, ווען דאס יודישע פאלק דארף מיט דער גרעסטער ענערגיע און אינטענסיוויטעט אנפיהרען די אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל. אויב מען וועט איהר איצט פערנאכלעסיגען וועט מען די צייט מעהר נישט געפינען.

פראפעסאר בראדעצקי איבער דער פאליטישער ארבייט

די זיצונג האט זיך געעפענט מיט א צוזאץ רעפעראט פון פראפעסאר בראדעצקי איבער דער פאליטישער ארבייט, ער האט איינגעטיילט, די צייט זינט דעם פריהערדיגען קאנגרעס אין פיער תקופות:

1. די צייט פון די אונרוהען ביז נאך דעם בעריכט פון דער שאו קאמיסיע.
2. די צייט פון סיר דזשאהן האופ סימפסאנ'ס בעריכט.
3 די צייט פון ווייס-בוך און די פערהאנדלונגען מיט דער רעגירונג.
4. די צייט זינט דעם פרעמיערס בריף צו ד"ר וויצמאן.

פראפעסאר בראדעצקי דערצעהלט וועגען די שריט און פערהאנדלונגען פון עקזעקוטיווע אין די דאזיגע צייטען. ער גיט אמייסטענס איבער פאקטען וואס זענען גוט בעקאנט.

צווישען אנדערס מאכט פראפעסאר בראדעצקי פאלגענדע אויספיהרונגען: אז די לאגע פון זיכערהייט פאר יודישע לעבענס און פערמעגענס אין פאלעסטינא איז נאך נישט אינגאנצען געלייזט. די רעגירונג האט טאקע פערגרעסערט די פאליציי און זי גיט אויס מעהר געלד אויף שוץ מיטלען. אבער דער שוץ פון די יודען דארף נאך פיל פערפאלקאמט ווערען און דאס דארף געטון ווערען פון זיי אליין מיט דער פראגע וועט זיך מוזען בעשעפטיגען די פאליטישע קאמיסיע פון קאנגרעס.

די פאליטישע קאמיסיע וועט אויך דארפען ארויסזאגען א מיינונג וועגען דעם בעריכט פון כותל מערבי.

ער דערמאהנט אויך די קריטיק פון דער מאנדאטען קאמיסיע פון פעלקער בונד געגען ענגלאנד פאריגעס יאהר. ער שרייבט אונטער, אז יענע קריטיק איז אין ענגלאנד קיינעם נישט געפעלען געווארען. די ענגלענדער קענען נישט ליידען ווען פרעמדע קריטיקירען זייערע האנדלונגען. א פראמינענטער פאליטיקער האט דאמאלס געזאגט בראדעצקי'ן: אין דער מאנדאטען קאמיסיע איז דא איין טייל וואס האט פיינט די יודען און איין טייל וואס האט פיינט די אראבער. איצט האבען זיי געמאכט צווישען זיך א פשרה — זיי וועלען ביידע האסען ענגלאנד.

פראפעסאר בראדעצקי גיט דאן איבער אז לארד פאספילד איז ארויסגעגאנגען פון דעם שטאנדפונקט, אז דאס קאלאניאל מיניסטעריום אליין דארף שאפען די פאליטיק פאר פאלעסטינא און מען דארף ביי די ציוניסטישע פיהרער גאר נישט פרעגען.

אוסישקינ'ס רוף פאר'ן קרן-קימת

ה' אוסישקין, וועלכער איז אונטער אלע בעדינגונגען איינער פון די פאפולערסטע פיגורען אויף דעם קאנגרעס האט געהאלטען א זעהר ווארימע רעדע, איבערגעבענדיג דעם בעריכט פון קרן-קימת. ער צייגט אן, אז אלע שטרייטען פון די לעצטע צוויי יאהר דרעהען זיך ארום דער פראגע פון בארדען. דאס איז דער צענטראל-פונקט פון אלץ, וואס איז פארגעקומען. מיר ווילען פערוואנדלען פאלעסטינא אין ארץ-ישראל. די עלעמענטען, וואס זענען געגען דעם זוכען מיטלען דאס נישט צודערלאזען. זיי האבען זיך צוערשט גענומען צו פאגראמען, אבער פאגראמען וועלען נישט אפהאלטען יודען צו געהן קיין ארץ-ישראל. אין לעצטען פאגראם זענען דערהרג'עט געווארען 160 יודען, אבער זינט דעם פאגראם זענען טראץ אלע שוועריגקייטען אריינגעקומען 3000 נייע יודען. מען האט צושטערט יודיש פערמעגען, אבער דאס יודישע פאלק האט געשיקט 650 טויזענד פונט דאס צושטערטע פערמעגען צוריקצושטעלען.

א צווייטער מיטעל איז, וואס מען בעגרענעצט די אימיגראציע. אבער יודען גיבען זיך אן עצה, מען ברענגט א קרוב, א ברודער, א שוועסטער, א כלה און יודען קומען דאך קיין ארץ-ישראל. א דריטער מיטעל איז, וואס מען שאפט פערשידענע בעשרענקונגען פאר יודען, מען לאזט זיי נישט זיין קיין פאליציאנטען למשל. מע וועט איינער נישט זיין קיין פאליציאנט, אבער ער קען דאך זיין א געזונטער יוד אין ארץ-ישראל.

זעהענדיג, אז די דאזיגע מיטלען העלפען נישט האבען זיי בעשלאסען צו געברויכען א ראדיקאלען מיטעל, וואס זאל גרינדליך הינדערען די אויפבויאונג פון ארץ-ישראל און, וואס זאל נאך זיין פערדעקט אונטער א מאסקע פון מענשליכקייט. מען האט בעשלאסען צו בעשרענקען דעם קויף פון בארדען פאר יודען.

ה' אוסישקין ערקלערט, אז עס זענען געווען אזעלכע, וואס האבען פערשטאנען די לאגע, און זיי האבען געשריען, אז בארדען איז די הויפט-זאך, אז מען מוז קויפען, וואס מעהר בארדען, אבער זייער קול איז געבליבען א קול קורא במדבר, אפילו אין ציוניסטישען מדבר. ער נעהמט אן ד"ר ווייצמאנס פארוואורף, אז דאס יודישע פאלק האט נישט גענוג געטהאן. אבער אויך די פיהרער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע דארף מען טאדלען. זיי האבען נישט געהאלפען וועגען קויפען, וואס מעהר לאנד. מען האט געמוזט מיט זיי קעמפען וועגען יעדען גרעסערען לאנד קויף.

— די הויפט-זאך איז קויפען בארדען, אלעס איבריגע איז קוואטש! — שרייט אויס ה' אוסישקין.

נייער פאלקסבלאט

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 14 כט תמוז תרצ"א

יולי
זון-אויפגאנג 3.27
זון-אונטערגאנג 7.55

לאָדזשער האַנדווערקער-קאַמער
זאָל פונאַנדערגעלאָזט ווערען
און ס'זאָל בעשטימט ווערען אַ צוואַנגס-פערוואַלטונג

בעכטען איז אין דער וואָיעוואָדזשטווע געקו־מען אַ דעלעגאַציע פון די ענדעקישע ראַטמענער אין דער האַנדווערקער-קאַמער און זיך בעקלאָגט פאַר'ן לייטער פון אינדוסטריע-אַמט פּיאַסקאָווסקי, אַז דער פאַרשטייער פון'ם האַנדעלס-מיניסטעריום מאַרקע וויטש, וועלכער האָט געפיהרט די פּלענאַרע זיצונג פון דער קאַמער, איז געווען טענדענציעז, און אין מאָמענט, ווען ער האָט געזעהען אַז די קאַנדידאַ־טור פון די יודען און סאַנאַציע איז אַדורכגע־פאַלען, האָט ער געשלאָסען די זיצונג, נישט אָפּ־שטימענדיג דעם ענדעקישען קאַנדידאַט ראַליק. די דעלעגאַציע האָט געהאַלטען אַז ראַליק דאַרף בעשטימט ווערען אַלס פּרעזידענט פון דער קאַמער, ווייל אין פערלויף פון דער זיצונג איז געווען בולט צו זעהען, אַז זיין קאַנדידאַטור האָט געהאַט אַ מעהרהייט שטימען.

דער לייטער פּיאַסקאָווסקי האָט דערויף גע־ענטפערט אַז דער פאַרשטייער פון מיניסטעריום מאַרקעוויטש האָט געהאַנדעלט גענוי לויט די בע קומענע אינסטרוקציעס און ער זעהט נישט קיין סיבה צו אַנולירען זיין האַנדלונג אויף דער זי־צונג.

דערווייל דערוויסען מיר זיך, אַז דער דימי־סיאָנירטער פּרעזידענט שוואַנקאָווסקי האָט שוין בעכטען נישט אַמטירט, און די פערוואַלטונג פון דער קאַמער איז אַזוי־גאָך אינגאַנצען דעקאָמפּלעטירט.

צוליב דער דאָזיגער סיבה, און צוליב די אַנדע קאָנפליקטען וואָס קומען פאָר אין דער האַנדווער־קער-קאַמער, דערוויסען מיר זיך, אַז עס האַלט דערביי אַז דורך אַ דעקרעט פון'ם וואָיעוואָדע זאָל פונאַנדערגעלאָזט ווערען די לאָדזשער האַנד־ווערקער-קאַמער און ס'זאָל בעשטימט ווערען אַ צוואַנגס-פערוואַלטונג ביז דער צייט ווען ס'וועלען פאָרקומען נייע וואַהלען.

פון האַנדעלס-געריכט
אורטיילען וואָס זענען בעשטעטיגט געוואָרען דורכ'ן אַפּעלאַציע-געריכט אין וואַרשא

דאָס אַפּעלאַציע-געריכט אין וואַרשאַ האָט בעשטעטיגט דעם אורטייל פון לאָדזשער האַנדעלס-געריכט בנוגע דעם בעשטעטיגטען אָבמאַך פון דער באַנקראָטירטער פירמע „מאָריץ יאַקובאָוויטש" (נאַ־וואָמיעיסקאַ 17) מיט איהרע בעלי-חובות, לויט וועל־כען זי רעגולירט איהרע חובות מיט 15 פּראָצ. אויסגעצאָהלט אין 3 ראַטעס.

* * *

דאָס נעמליכע איז אויך געשעהן בנוגע דער באַנקראָטירטער פירמע „יעקב גאָלדבערג און פינקוס תּיימאַן" (פּעטריקאָוער און אַלעקסאַנדער, הינטער לאָדז) וואָס האָט אָפּגעמאַכט מיט איהרע בעלי-חובות צו בעצאָהלען זיי 30 פּראָצענט, אויסגעצאָהלט אין 3 יעה ליכע ראַטעס.

* * *

אין נאָוועמבער פ. י. האָט דאָס געריכט אָפּ־געזאָגט צו פּראָלאָנגירען די צאָהלונגען פון דער פירמע „צ. ע. און איגנאַצי שטוריך" (טעקסטיל און טיכער-פאַבריק אויף דער גאַס 28-ער קאַניאָווער שיסער-פּולק, נומער 63).

איצט האָט דאָס אַפּעלאַציע-געריכט בעשטע־טיגט דעם אָפּזאָג.

* * *

די פירמע „חיים אָקסענבערג", פרייהייטס-פּלאַץ 8, האָט אַפּעלירט אין וואַרשא וועגען דעם אור־טייל פון לאָדזשער האַנדעלס-געריכט, לויט וועלכען ס'איז אָפּגעזאָגט געוואָרען צו געבען איהר אַ פּראָ־לאָנגאַציע פון די צאָהלונגען.

אין דעם לעצטען מאָמענט אָבער האָט די פירמע צוריקגעצויגען די אַפּעלאַציע, און דאָס אַפּע־לאַציע-געריכט האָט זי נישט בעטראַכט.

די שרעקליכע רציחה
איבער'ן יודישען סוחר אליעזר נאַרדווינד
דער דערמאָרדעטער איז געשטאָרבען אין שפּיטאָל. — ארעסטירט 2 פערדעכטיגע פערשוינען

אַ שווערען רושם האָט געמאַכט אונזער נעכ־טיגע ידיעה וועגען מאָרד וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען דאָסמאָל איבער אַ לאָדזשער יודישען סוחר וועלכער איז זונטאָג אַרויסגעפאָהרען אויף זומער־וואוינונג כדי צו בעזוכען זיין טעכטערל וועלכעס געפינט זיך אין פּענסיאָנאַט אין דאָרף רודזינקי נעבען פּאָדעמביע. אַלס קרבן פון אַכזריותדיגען מערדער איז געפאַלען דער 41-יעהריגער יודישער סוחר אליעזר נאַרדווינד, פון ליפּאָווא 9.

אונזער מיטאַרבייטער דערוואוסט זיך פאָלגענ־דע פּרטים וועגען דעם דאָזיגע שרעקליכען מאָרד. אין דאָרף רודזינקי ביים לאַנדווירט רעדאָלף געפינט זיך אַ פּענסיאָנאַט פאַר קינדער און יוגענד. אין דאָ־זיגען פּענסיאָנאַט האָט זיך אויך געפונען נאַרד־ווינדס 12-יעהריגע מיידעלע, היינטיגען זונטאָג איז נאַרדווינד אַרויסגעפאָהרען אין דאָרף, כדי צו בעזו־כען זיין טעכטערל. נאַרדווינד איז צוגעפאָהרען ביז צו דער סטאַציע מאָדליצאַ פאַר פּאָדעמביע, דאַרט איז ער אַראָפּ פון טראַמוואַי און ער איז דורך דעם מלוכה-וואַלד, וואָס געפינט זיך דאָרט געגאַנגען צו דעם אָרט, וואו ס'געפינט זיך דער פּענסיאָנאַט. ער איז אַדורכגעגאַנגען דעם גאַנצען וואַלד און איז שוין אַרויסגעגאַנגען אויפ'ן וועג צו די זומער-וואוי־נונגען.

דאָ איז ער בעפאַלען געוואָרען, העכסטוואַר־שיינליך דורך 3 באַנדיטען, ווי ס'איז צו פער־שטעהן האָט נאַרדווינד נאָך געפיהרט אַ קורצען קאַמף מיט די באַנדיטען, ער איז אָבער דורך. זיי בעזיגט געוואָרען בעקומענדיג 9 וואונדען מיט אַ האַמער און מעסערס, צוליב וואָס נאַרדווינד איז גע־פאַלען מיט אַ צושפּאָלטענעם קאָפּ און עטליכע וואונ־דען אויפ'ן לייב. די מערדער האָבען דאַן נאַרד־ווינדען בערויבט, איהם צוגענומען דעם פּאַרטפעל מיט געלד און אַ גאָלדענעם זייגער.

נאַרדווינד איז געבליבען ליגען אין אַ בעוואוסט לאָזען צושטאַנד אין אַ קאַלוזשע בלוט. גראָד זע־נען שפּעטער אויף דעם דאָזיגען אָרט אַדורכגע־גאַנגען עטליכע לעטניקעס און אַנגעטראָפען אויף דעם שרעקליכען בילד.

נאַרדווינד האָט נאָך געגעבען שוואַכע סמנים סמנים פון לעבען. ס'איז באַלד אַלאַרמירט געוואָ־רען דער פּאָליציי-פּאָסטערונעק און די לאָדזשער פּאָוויאַטאָווע פּאָליציי, פון טושין איז געבראַנגט געוואָרען אַ פעלדשער וועלכער האָט נאָר געקענט מאַכען אַ פּראָוויזאָרישען פערבאַנד און דער שווער־פערוואונדעטער איז מיט אַ פּריוואַט-אויטאָ איבערגע־פיהרט געוואָרען אין „אוניטאַס" שפּיטאָל קיי לאָדז.

נישט קוקענדיג אויף דער ענערגישער הילף, וואָס מ'האָט נאַרדווינדן געגעבען אין „אוניטאַס" איז ער 3 אַ זייגער ביינאַכט נישט קומענדיג צום בעוואוסטזיין געשטאָרבען.

דער מאָרד איבער אליעזר נאַרדווינד האָט גע־מאַכט אַ שווערען רושם אין שטאָט, וואו דער ער מאָרדעטער איז געווען זייט לאַנגע יאָהרען אַן אַנגעזעהענער מאַנופאַקטור-סוחר. נאָך ביז איצט איז ער געווען דער מיטאינהאַבער פון דער פירמע זילבערשפּיץ און נאַרדווינד, פּיעטריקאָווער 44.

וויפיל געלד נאַרדווינד האָט געהאַט ביי זיך איז נישט בעקאַנט. ער האָט פערלאָזט אַ פרוי מיט 2 קינדער.

די פּאָליציי האָט גלייך אונטערגענומען אַן ענערגישע אויספאָרשונג אין דער פראַגע פון דער שרעקליכער רציחה. קיין שום קאָנקרעטעס איז אָבער נאָך נישט ענטדעקט געוואָרען. די פּאָליציי האָט אַפילו אַרעסטירט 2 פערדעכטיגע פערשוינען, וועלכע האָבען געהאַט ביי זיך אַ גרעסערע סומע געלד און נישט געקענט פערטייטשען פונוואַנען זיי האָבען דאָס געלד. ס'איז אָבער נישט פעסטגע־שטעלט, צי זיי האָבען עפּעס אַ שייכות צום מאָרד. די אויספאָרשונג ווערט אָבער ווייטער ענערגיש געפיהרט, און מ'האָפט האָפען, אַז די מערדער וועלען בקרוב געכאַפּט ווערען.

די לויה פון נאַרדווינען איז פאָרגעקומען נעכ־טען נאָכמיטאָג פון טהרה-הויז ביים יודישען בית-עולם, ס'איז אָנוועזענד געווען אַ גרויסער עולם סוחרים און סתם יודען וועלכע האָבען אָפּגעגעבען דעם טראַגיש-דערמאָרדעטען דעם לעצטען כבוד. די לוויה האָט אַדורכגעפיהרט „חסד של אמת".

שוין נישט איינמאָל האָבען מיר אָנגעוויזען, אַז די מויזענדער ליעטניקעס אויף די זומער-וואוינונ־גען אַרום לאָדז זענען אָהן אויפזיכט. ביי אַזאַ גע־דיכט בעוואוינטע בעפעלקערונג זומער-צייט אין די דערפער זענען די פּאָליציי-וואַכען נישטיגע.

דער דאָזיגער שרעקליכער מאָרד, דאָס זענען שוין גלאַט נישט קיין געשלעגען, וואָלט געדאַרפט בעוועגען די מאַכט צו זיכערען דאָס לעבען פון די בירגער אין די אַרומיגע דערפער.

ד"ר ראַבינזאָן
פּאָדעמביע
גראַנד-פּענסיאָנאַט

היינט — מאַגיסטראַט-זיצונג
וועגען אָנהויבען בויען די הילצערנע וואוין-הייזער

(מ) היינט קומט פאָר אַ זיצונג פון מאַגי־סטראַט, אויף וועלכען עס וועט צ. א. דעצידירט ווערען די פראַגע פון אָנהויבען בויען די הילצערנע וואוין-הייזער, און וועגען קריגען אויף דעם צוועק אַ הלוואה פון דער מלוכה.

מאַשין צושעדיגט אַ יודישען אַרבייטער

(2) אין דער טאַקערייי אויף זאוואדזקא 19 איז בעשעפטיגט אַלס אַרבייטער מיכאל בראָינער פון זגערזשער 16.

נעכטען האָט ער געאַרבייט ביי דער מאַשין, וואָס ווערט געטריבען דורכ'ן עלעקטרישען שטראָם. פּלוצים האָט זיך איבערגעריסען דער טראַנסמיסיע־גאַס און אַזאַ קלאַפּ געטון בראָינער'ן אין פּנים, אַז ער האָט איהם צוקאַליעטשעט די נאָז און אַנ'אויג.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אַ היים.

געגענזייטיגער ביינער-ברוך
צווישען צוויי יונגע יודישע בחורים

אויף בזשעזשינער 12 האָבען די צוויי „פּשיאַ־טשעלעס" הערשל ליבעסקינד (פון בזשעזשינער 32) און לייביש גאָלדקראַנץ (פון ציגעל גאַס 13) אזוי צובראָכען די ביינער איינער דעם אנדערען, אַז עס האָט זיי געמוזט צוהילף קומען פּאָליציי און פּאַ־גאָטאָוויע.

פּאַסט עס פאַר יונגע יודישע בחורים מיט אַזעלכע איידעלע פאַמיליען-נעמען, ווי ליבעסקינד און גאָלדקראַנץ? פע, אַ חרפּה!

געלאַטכענט פון די פוהרען
און איצט איז איהם פּאָליציי אריינגע־פאָהרען אין דער פּאַראַדע

(2) א געהיים-אַגענט האָט נעכטען צופעליג אָנגעטראָפען און אויסגעשפּירט איינעם פון די גרע־סטע פוהר-גנבים, אַנ'אָנפיהרער פון דעם מין גנבים, וואָס „לייריגען אויס" פויערים-פוהרען, און זענען די גרעסטע בחנם'דיגע געברויכער פון שפּייז-פּראָ־דוקטען ווי פון פוטערוואַרג, אייער יאַגעדעס, לע־בעדיגע היהנער וכדומה.

דער ארעסטירטער טראָגט דעם נאָמען יוזעף גורניאַק (42 יאָהר אַלט) און ביז ער איז געקומען אויף די הענד פון דער גערעכטיגקייט, האָט ער געוואוינט אויף מלינאַרסקאַ 20.

אַ שכור'ער שוסטער שטעכט
אַ יודישען יונגענמאַן און אַ יודיש מיידעל, און פערענטפערט זיך, אַז זיי זענען קאָמוניסטען

(2) יוזעף זשולקא (פון פראַנציסקאַנער 73) איז נעכטען געקומען אין דער וואוינונג פון זיין געוועזענער באַלעבאָסטע שרה ווענמאַן אויף לאַ־געווניצקא 9.

בשעתו פּלעגט פון דער ווענמאַן, וועלכע האָט אַ שוסטער-וואַרשטאַט, בעקומען אַרבייט. איצט איז ער געקומען אַ ביסעל „אונטערן גלעזעל", און געהאַט טענות, הלמאי ער בעקומט לעצטענס נישט קיין אַרבייט.

בעת'ן אַריינטענה'ען אַזוי האָט ער אָנגעכאַפּט דעם ווענמאַנס טוב-לאָקאַטאָר, יודעל זיל־בערשטיין פאַר דער האַנד, און אַז יענער האָט זיך געוואָלט פון איהם בעפרייען, האָט ער איהם מכבד געווען מיט אַ מעסער אין רוקען און אין קאָפּ.

זילבערשטיין האָט געמאַכט אַ געוואַלד.

איז געקומען צולויפען דער ווענמאַנס טאָכטער די 18-יאָהריגע חנה, און געוואָלט איינגעהמען דעם שכור; יענער האָט אָבער זי אויך נישט גע־שאַנעוועט, און מיט'ן זעלבען מעסער מוראַ'דיג צוקאַליעטשעט איהר די לינקע האַנד, צושניידענ־דיג איהר די דלאָניע און דריי פינגער.

אָפּגעטון דאָס שטיקעל „שוסטערישע" אַרבייט האָט ער זיך געלאָזט ענטלויפען, אָבער ס'איז געוואָרען אַ טומעל, אַ האַרעמידער, און מ'האָט דעם שכור'ן מעסער-שטעכער געפאַקט...

פּאָגאָטאָוויע האָט זילבערשטיינען באַנדאַ־זשירט און איבערגעלאָזט אין דער היים; חנה וויעג מאַן האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, און — דער „מייסטער" יוזעף זשולקא, פערענטפערט זיך פאַר דער פּאָליציי:

— באָ אוני... זשידי... זיי די זשידעס האָבען מיט איהם גערעדט מכּוח פּאָליטיק... און זיי, די זשידעס... זענען באָלשעוויקעס... קאָמוניסטשי!.. וואָ — זראָזומיאַנא!

צוליב איין פּאַרטנערקע
ווערען 2 דערשטאָכען, און 3 גייען אין תּפיסה

אַ מעשה „יוליאַנאָוו":

ס'איז זונטאָג, ס'איז זוניג, ס'איז וואויל אויף דער ליכטיגער וועלט, ובפרט אין „יוליאַנאָוו", וואו מוזיק שפּילט הוראַקעס, און שקצים טאַנצען מיט שיקסעס...

דאָס מאָראַטאָריום, דעם קריזיס, די „ווידד־זעווער מאַנופאַקטור" ליגט זיי אַלע אין דער לינ־קער פּאה, מ'האָט זיך די אַלע זאַכען אַרויסגע־שלאָגען פון די קעפּ, אָבער — צו אָפּשלאָגען אַ שיקסע, און צו מאַכען אַ שטיקעל געשלעג — צו דעם קומט עס נאָך נישט.

[illegible]

ריקוד'ל נעהמען ד יצווי קאָלעגען און שכנים יוזשעק נאָוואַק און וואַצעק טיגעלשטשאַק (פון פאַנצערנא 6) און שלאָגען אָפּ אַזאַ לעבעדיג. רעזען פון פּרויען-געשלעכט ביי אַנדערע ליבהאָבער און מ'גייט אַוועק מיט איהר טאַנצען.

פערהדיסט עס, פערשטייט זיך, די בעצולה'טע די אויסגעגבליבענע אין דרויסען און 3 פון זיי שטעכען אַריין מעסער'ס אין די לייבער פון וואַ־צעק'ן און יוזשעקן.

דער סוף איז, אַז טיגעלשטשאַק גוסט'ס פון די וואונדען, און נאָוואַק האָט אָפּגעשניטען אַ ביסעל לייכטער.

איין מעסער-שטעכער קאַזשימיעזש קאַטשיאַק (פון זגערזשער 107) איז אַרעסטירט און ער האָט אַרויסגעגעבען פערדינאַנד קראַוטשיקען (זאַמאַר־סקאַ 87) און יוזעף ניעמטשינסקי'ן (הוזלער 31).

די דריי אַרעסטירטע פערזיכערן, אַז זיי זע־נען נישט אויסגעגעוועזען עמיצען צו ערמאָרדען, נאָר דאָס האָבען זיי זיך סתם געוואָלט „אויבענ־אויף" נוקם זיין פאַר'ן אָפּשלאָגען אַ כּלה'ניקע. זיי זיצען שוין אין טורמע, וואו די לופט איז, אַ סבּרא, אַנ'ענגערע, ווי אין „יוליאַנאָוו".

עונג דאטשע מיט עגמת נפש

(2) בעת מעלידא שלעגיעל פון זגערזשער 110 האט פאריגען שבת געגאסען פון זומער־וואוינונג, האבען גנבים ארויסגערוימט פון איהר שפייז־ און סאבאק־געוועלב פערשידענע ארטיקלען אויף אנ׳ ערך טויזענד זלאטעס.

א טויטער אהן א קאפ

(א) פישערס האבען נעכטען ארויסגעצויגען אין דעם טייך פראסנע ביים שטעטעל פיודרי, א טויטען קערפער פון א מאנספערשוין וואס איז שוין געווען צופוילט.

אויפ׳ן טויטען קערפער איז בישט געווען קיין קאפ.

די סמנים ווייזען אז דער קאפ איז אראפגע־שניטען געווארען מיט א שארפען געגענשטאנד און דא פיהרט ארויף אויפ׳ן געדאנק, אז מען האט דא צו טון מיט א פערברעכען.

פאליציי פיהרט אנ׳אויספארשונג.

פלוצלונג געשטארבען

(–) נעכטען איז אויף ריבנא 9 פלוצלונג גע־שטארבען די פרוי רוזשע גראסמאן, „חסר של אמת" האט זיך פערנומען מיט דער לויה.

שטורמישע אינוואלידען-פערזאמלונג

(א) עהערנעכטען איז אין לאקאל פוי „פיל־הארמאניע" פארגעקומען אנ׳אלגעמיינע פערזאמלונג פון די לאדזשער מלחמה־אינוואלידען. צו דער פער־זאמלונג, וואס האט געטראגען א שטורמישען כא־ראקטער זענען געקומען אנ׳ערך 800 מאן, און צוליב אטא דעם שטורמישען פערלויף איז געווען אוממעגליך אנצונעהמען וואסערע נישט איז בע־שלוסען.

איין זאך איז דאך בעשלאסען געווארען — אפצולייגען די פערזאמלונג אויף איבעראכטאג זונ־טאג.

די דאזיגע פערזאמלונג זאל זיין א באך שטור־מישערע, ווייל צ. א. ווערט אויף איהר גערעדט ווערען, וועגען די רעדוצירטע 15 פראצענט אין די אינוואלידען־רענטעס־

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפראוו־סקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בזשע־זשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 31) מ. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95), קלופטא (קאנס־נא 54) ל. טשינסקי (ראקאטשינער 53.

אויסגראבונגען אין קאמא-טשינעק

(2) בשעתו האט מען אויפ׳ן שטח פון פיעטר־קאווער פאוויאט, צ. א. אין דער געגענד פון קא־מאטשינעק, אויסגעגראבען עטליכע מאל אורנעס מיט אש – איבערבלייבעכץ פון מענשען־קערפערס– פון פאר הונדערטער יאהרען צוריק.

לעצטענס האבען די דארטיגע פויערים ווי־דער אויסגעגראבען אזעלכע עטליכע אורנעס, אין וועלכע עס איז געלעגען אש און ביינער, וואס שטאמען אוודאי פון די לוויה־שייטערהויפענס פון די אמאליגע סלאוויאנער.

ביי מאגען-בעשווערדען

זאדברענען, פערקלענערטע הונגער־געפיהל, דארם־פערשטאפונג, דרוק נאכען דיר לעבער, בעקלעמונגען בעווירקט א גלאז נאטירליך ביטער וואסער FRANCISZKA JÓZEFA צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד־אפטעטעגעס

היינט און פאלג. טעג!

דער גענ י אלער קאמיקער פון עקראן

Buster KEATON

אין זיין בעסטער קלאנ־זינגענדער קרעאציע אלס

אימפרעסאריא

טויזענט און איין פאסירונג, שטענ־דיג טרויעריגען מענש, וועלכער דערפרעהט אלעמען ביז טרעהרען.

אין די איבריגע ראלן: Anita Page

Robort Montgomery.

אויסער׳ן פראגראם: די פרעכטיגע קא־מעדיע א.ג. „ים־העלדן" מיט די בער.

קאמיקער LAUREL i HARDY

אנהויב. אין געוועהנליכע טעג 5 נאכמיטאג שבת, זונטאג און יום־טוב 2.30 ביי טאג

פאפולערע פרייזען.

דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

הזכרה נאכ׳ן פערשטארבענעם עמנואל האמבורסקי ז"ל

זונטאג איז אין לאקאל פון „חסר־של־אמת" פארגעקומען א הזכרה צו די שלושים פון פערשטאר־בענעם פרעזעס פון „חסר של אמת" און פון סוח־רים פעראיין עמנואל האמבורסקי ז"ל. דעם הספד האט געהאלטען דער פערוואלטונגס מיטגליד פון „חסר של אמת" ה׳ גראהמאן, און פארגע־לעגט צו גרינדען ביים פעראיין א „גמלת חסדים־קאסע אויפ׳ן נאמען פון פערשטארבענעם, דער פארשלאג איז אנגענומען געווארען און אויפ׳ן ארט איז געזאמעלט געווארען 2000 זל. צו גרינדען די קאסע.

א סכסוך אויפ׳ן לופט-געביט
צווישען 2 יודישע סוחרים, אויף דער ליניע לאדז—אנדזשעיעוו

(2) אז מ׳פאהרט אויף דער פרישער לופט, איז ביז מ׳קומט צו צו דער „לופט־ספערע" טעהלט געוועהנליך אויס לופט...

בפרט אין די באהנען, וואו ס׳איז נישט אזוי די פראגע פון אויספעהלען, ווי ס׳איז די פראגע פון צו געדיכטקייט...

טענה׳ט יעקב קריגער פון קאטאוויץ, אז מ׳זאל עפענען אין וואגאן דעם ליופטשיק, און מאריץ לענדא (פון ציגעל־גאס 38) טענה׳ט, אז לאו דוקא: ס׳קען ארויסקומען א „פשעטשיאנג...

און יודען האבען לעצטענס זעהר פיינט פשעטשיאנג׳ן (א צונ בלע"ז) ווארום איטליך סוחריש בריוועל הויבט זיך היינט מיט א פשעטשיאנג „יאזשעלי וו׳ פשעטשיאנגו"... א.א.וו.

הכלל א ווארט פאר א ווארט, ביז לענדוי האט צוקנאקט קריגער׳ן די נאז, ווי א נוס — אז בלוט איז געגאנגען, און ערשט אין אנדזשעיעוו האט פאליציי פונאנדערגענומען די צוויי יודען, וואס האבען געהאט א סכסוך אויפ׳ן לופט־געביט.

אקאדעמיע און יום-טוב-פארשטעלונג
די יובל-פייערליכקייטען פון דער „ווילנער-טרופע"

דער קאמיטעט צו פייערען דעם יובילי פון דער ווילנער טרופע, ארגאניזירט איצט ענערגיש די פייערליכע יובילי־אקאדעמיע, וועלכע וועט פארקו־מען אין זאל פון שטאט־ראט, דינסטאג, דעם 20 יולי 9 אין אוונט.

די אקאדעמיע וועט בשטעהען פון 2 טיילען, אנ׳אפיציעלען און א קאנצערט־טייל, אין וועלכע ס׳וועלען אנטיילנעהמען א גאנצע רייה יודישע און פוילישע ארטיסטען.

צו דער אקאדעמיע זענען איינגעלאדען גע־ווארען אלע היגע קולטורעלע און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, קולטור־טוער און כלל־טוער. דער אריינגאנג איז נאר לויט אומזיסטע איינלאדונגען, וועלכע מ׳קען בעקומען אין קאנצעלאריע פון שטאטישען טעאטער.

א חוץ דער אקאדעמיע וועט מיט עטליכע טעג שפעטער פארקומען א גרויסע ספעציעלע פייערליכע יובילי־פארשטעלונג.

ער שפילט הארמאניקע,
כאטש דאס לעבען איז ווייט נישט הארמאניש

(2) סטעפאן שטשעפאלעווסקי פון זגערזשער 17, וויל זיך בעכטען אריינזעצען אין טראמוואי לאדז—זגערזש., ערשט פלוצים, ער כאפט זיך: מ׳האט איהם פון דער הינטערשטער קעשענע אין די הויזען און ארויסגעצויגען א פארטפעל מיט עט־ליכע הונדערט זלאטיס מזומן־געלד און וועקסלען.

אזא מעשה, פערשטייט איהר מיך. פערדריסט, האט ער תיכף געמאכט אנ׳אלארם, אויך פאליציי האט אנגעהויבען שטארק צו זיכען אויפ׳ן ארט, אין דער טראמוואי־פאטשעקאלניע טאקע, האט מען סוף כל סוף אנגעטראפען אויף א פערשוין וואס איז דארט געשטאנען גאנץ קאלטבלוטיג אנגע־שפארט אין א זייל, און געשפילט א פריילין ביגונדל אויף א מויל־הארמאניקע.

מען האט איהם בעטאפט און בעקלאפט, און געפונען שטשעפאלעווסקיס אבידה...

דער ארעסטירטער „מוזיקער" הייסט חיים אנ־שעל, א יונגערמאן, וואס די פאליציי האט איהם שוין לאנג דעם „כבוד"ב צו קענען אלס א מאר־ע־ וויכער.

יא. יא! דאס לעבען איז בישט איבעריג האר־מאניש, און די הארמאניקע — ווער ווייסט וואס מיט דער הארמאניקע איז געווארען?!

קאמארניקעס — אויף אורלויב
אבער שלאפען רוהיג וועט מען דאך נישט קענען...

(2) נעכטען איז אוועק אויף אורלויב (4 וואכען) דער קאמארניק פון 6־טען רעוויר לצאן וואנ־סאווסקי (נארוטאוויטש 10). איהם וועט פערטרעטען דער עלטערער סעקרעטאר פון שטאטישען געריכט קארל ביעלאווסקי.

דעם 20־טען ד. ח. הויבט אן זיין אורלויב דער קאמארניק געלבשענסקי (מיצקעוויטשארסקיעגא 14) פערטרעטען וועט איהם דער פרעזידיום סעקרעטאר פון שטאט־געריכט אנטאני קולאק.

פונ׳ם 3־טען ק. ח. הויבט אן זיין חודשדיגען אורלויב דער קאמארניק פינגעלסקי (פאלורניאווא 20) וועלכען עס וועט פערטרעטען דער עלטערער סעקרעטאר פון שטאטישען געריכט אנטאני סאלא־טשינסקי.

ראדיא-פראגראם
דינסטאג ד. 14 יולי

12,10 צייט־סיגנאל. 1,15 גראמאפאן־מוזיק. 4,45 גראמאפאן־מוזיק. 4,45 גראמאפאן - מיזיק. 4,50 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער. 5,10 פארטראג. 5,35 גראמאפאן־מוזיק. 6,00 פארטראג. 7,00 פאפולערער קאנצערט. 7,20 פערשידענעס 7,35 פעליעטאן. 7,50 קאמוניקאט פון לאדזשער האנדעלס קאמער. 8,00 מעטעאראלאגישער קאמוני־קאט. 8,45 ראדיא־פרעסע. 9,30 קאנצערט. 10 15 קאנצערט. 10,20 ראדיא־פרעסע. 10,30 פעליעטאן. 10,45 קאמוניקאטען. 12,00 לייכטע און טאנץ־מוזיק.

ארעסטירט א געפעהרליכען איינברעכער

(2) נעכטען האט א פאליציי־פאטרול אויף לי־מאנאווסקיעגא צופעליג ארעסטירט דעם געפעהר־ליכען גנב־איינברעכער ראמאן טשערניש, וועלכער פערנעהמט א זייער חשוב׳ען ארט אין דער פאלי־צייאישער ליטעראטור און פאטאגראפיע.

ער האט זיך אפילו געוואלט ארויסדרייען אין ענטלויפען, נאר ס׳איז איהם נישט געראטען.

מ׳האט ביי איהם געפונען א קינזשאל, וויטרי־כעס און אנדערע „שברי כלים" (איינברוך־מכשירים, הייסט עס).

לטובת דער פאמיליע פון ער-מארדעטען בראף

(–) אין קאנצעלאריע פון „חסר של אמת" זענען נעכטען אריינגעקומען נאך פאלגענדע שפענ־דען: לטובת דער פאמיליע פון ערמארדעטען בראף רייזעל קראט 1 זל. מ. פאגאן 3 זל. ק. ל. 10 זל. מ. צ. 2 זל. ר. ליערמאן 5 צוזאמען געפינט זיך אין קאנצעלאריע פון חסד־של־אמת 252 זל. 15 גר.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6,

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

יודיש טעאטער
אין „פילהארמאניע"

20 נארוטאוויטש 20

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

היינט, דינסטאג, ד. 14־טן, 9 אוו.

גאסטראלען פון ווארש. אפערעטן-סטאר-ארטיסטן

שטורמישע אפלאדיסמענטען, ענטציקונג און בעגייסטערונג

אין יעדען אוונט אויף די סענסאציאנעלע פיעסע

פון ווייטען סיביר
(סאניע די אנארכיסטקע)

אין 3 אקטען מיט א פראלאג יודישע, רוסישע און סיביר׳ישע פאלקס־מאטיוון מיט טענץ.

דאנערשטאג, 9 אוונט

אויפ׳ן וועג קיין בוענאס-איירעס
(אונטער די רויטע לאמטערן)

אין פארברייטונג: דער לעצטער אפערעטן־שלאגער

דער בלינדער פאיאץ

ס׳ווערט פערקויפט גאנצע פארשטעלונגען צו ביליגע פרייזען, און טיילווייזע בי־לעטען פאר גרופען און פעראיינען צו יעדע פארשטעלונג.

ביי דער ווילנער טרופע
(אנגע. מ. מזאת)

אין שטאט טעאטער

דער ריזיגער ערפאלג פון בענייטען שלום אש׳ס „מאטקע גנב" ביי די „ווילנער" אין דער נאכפרעג פון פובליקום האט געצוואונגען דער די־רעקציע פון טעאטער ענדערען דעם אנגעצייכנע־טען וואכען־רעפערטואר צוריק ארויפצונעמען אויפ׳ן אפיש „מאטקע גנב".

דער ערפאלג איז געווען צו דערווארטען, אזא עכטע פאלקס־דיכטונג ווי אש׳ס מאטקע אין דער אינטערפרעטאציע פון פאלקס־עקסיאר א. סאמ־בערג מוז פערכאפען דעם צושויער, דעם טעאטער־פארשטייער און ליבהאבער — דער וואקסענדער ענטוזיאזם ווערט איבערגעגעבען פון מויל צום אויער, אין אלץ ברייטערע קרייזען.

די נאהנטסטע פרעמיערע 200.000 ווערט פארטיג. ס׳ווערט איינגעשטודירט די געזאנג־נומערן פון די צוגעפאסטע לידער (טעקסטען מ. בראדער־זאן) מוזיק ה. קאן.

היינט זענען אנגעקומען קיין לאדז די פלא־סטיקערין לאה ראמבוים אדורכפיהרען די פלאסטיק און טענץ, וועלכע זענען ארייגעפיהרט געווארען אין פרעכטיגען שלום עליכם׳ס פאלקס־שפיל (200,000) אין דעקאראציע און קאסטיום־פראיעקט־געבער אנ־דזשיי פראנאשקא פערענדיגען די אלע נויטיגע טעכנישע הכנות.

גרויסער ערפאלג פון די וואר-שאווער סטאר-ארטיסטען
אין פילהארמאניע

היינט ווערט אין דער לאדזשער פילהארמאניע געגעבען דורך די בעריהמטע ווארשאווער סטאר־ארטיסטען די שלאגער פיעסע „פון ווייטען סיביר", וועלכע ווערט געשפילט נאר געציילטע טעג נישט קוקענדיג אויף דעם אימגעהויערן ערפאלג.

נעכטיגער רינג-קאמף

קאמף צווישען שטיבאר–פאשאוו נישט ענט־שידען. אין קאמף צווישען שטשערבינסקי און לובא, איז דער לעצטער דיסקוואליפיצירט געווארען צוליב ברוטאליטעט.

פינעצקי–וויינגורא נישט ענטשידען. שטיינקע האט בעזיגט לאלקאיסען. און סאן־מארס האט בע־זיגט קרימער.

היינט קעמפען: פעטושאק–פאשאוו, שטיבאר –וויינגורא, שטשערבינסקי–שפיעוואטשעק, סאפארסקי –קרונער, פינעצקי–לובא.

נעכטען האט זיך צום טורניר אין צירק גע־מעלדען א לאדזשער פיעטושאק, וועלכער האט ארויסגערופען אין קאמף אלע אטלעטען, וואס נעה־מען אנטייל אין טורניר, אזוי ווי די ריכטער הא־בען לויט׳ן רעגולאמין נישט געקענט אנגעהמען קיין נישט ארגאניזירטע רינג־קעמפער האט מען איהם פארגעלעגט, אז ער זאל זיך אויסוועהלען צווישען פאשאוו׳ן און פינעצקי׳ן צו קעמפען. אויב ער וועט איינעם פון זיי בעזיגען וועט ער אריינגענו־מען ווערען אין טורניר.

פיעטושאק האט זיך אויסגעוועהלט דעם „זשיד" פאשאפ׳ן, וועלכען ווי ער האט זיך אויסגעדרוקט, ער וויל צוברייכען אויף ברעקעל־פלייש. היינט וועט שוין פיעטושאק קעמפען מיט פאשאפ׳ן.

דירעקטער צוג ווארשא—אפריקא

גראנדיעזער פלאן פון א טונעל צווישען איראפא און אפריקא

די לעצטע פאליטישע געשעהענישען אין שפאניען וועלען ברענגען דערצו, אז ס'זאלען רעאליזירט ווערען די חלומות וועגען א טונעל צווישען שפאניען און אפריקא . .

די פיהרער פון דער שפאנישער רעפובליק, שטעלען זיך איצט זעהר ערנסט אפ, איבער דער פערווירקליכונג פון דעם דאזיגען פלאן, וועלכער עקזיסטירט שוין פון לאנג. ביי די איצטיגע טעכנישע מיטלען און מעגליכקייטען איז דער דאזיגער פלאן לגמרי נישט אזוי פאנטאסטיש.

דער שטח ,וואס טיילט אפ דעם גיבראלטאר פון טאנזשער איז אפילו נישט א העלפט פון דעם שטח צווישען קאלע און דאווער, וואו ס'איז שוין פערהאן אזא טונעל .

אמאל אין די אלטע געאלאגישע עפאכעס האט זיכער עקזיסטירט א יבשה־פערבינדונג צווישען שפאניען און דעם אפריקאנישען קאנטינענט,

וועגען דעם זאגען עדות נישט נאר די געאלאגישע ערד־שיכטען אויףביידע ברעגען, נאר אויך די פארשונגען אויפ'ן דנא פון ים,

די פרטים פון דעם דאזיגען גרויסען פלאן זענען שוין לאנג אויסגעארבייט דורך א קאמיטעט פון עקספערטען.

לויט דעם דאזיגען פראיעקט וואלט דער טונעל זיך געצויגען אויף מערב פון טאריף אונטער'ן דנא פון ים קיין מאראקא.

די לענג איז אויסגערעכענט אויף 32 קילאמעטער פון 250 ביז 500 מעטער טיף.

מ'האט אפילו אויסגערעכענט וויפיל צייט מען וועט דארפען אויף אויסצובויען דעם טונעל, לויט די אויסרעכנונגען וועט מען דארפען פינף יאהר און די קאסטען זענען פאראויסגעזעהען אויף 500 מיליאן פעזעט.

120 צוגען וואלטען טעגליך געקענט דורכ־געהן דורכ'ן טונעל וועלכער וואלט מעגליך געמאכט א באהן־קאמוניקאציע פון פאריז מיט צענטראל־אפריקא און צוזאמען דערמיט מיט בערלין, ווארשא און בוקארעשט. דאס זענען העכליכע פערספעקטיוען אין פאסאזשירען־פערקעהר און סחורות־טראנספארטען.

„דער גיבראלטארישער טונעל" — שרייבט דער בעקאנטער פראנצויזישער פובליציסט לאזאן — וואלט געווען איינע פון די העררליכסטע בלעטלעך אין בוך פון דער וועלט־געשיכטע .

די רעאליזאציע פון דעם דאזיגען גראנדיעזען פלאן איז, פערשטעהט זיך פערבונדען מיט געוויסע שוועריגקייטען ,אבער יעדענפאלס נישט מיט אזעלכע אז מ'זאל זיי נישט קענען, ביי א גרויסער ארבייט, אנשטרענגונג און קאסטען בעקעמפען.

———:§:———

בעדייטענדער אנטייל פון די א"י קלובען אין דער ווינער ארבייטער־אלימפיאדע

ירושלים (יס"א) העכער 100 מיטגלידער פון ארבייטער־ספארט־ארגאניזאציע אין א"י „הפועל" זענען אפגעפאהרען קיין ווין, כדי זיך בעטייליגען אין דער אינטערנאציאנאלער ארבייטער־אלימפיאדע.

געשטארבען דער קעניג פון רעקלאמע

די וואונדערליכע קאריערע פון הארי רייכענבאך

אין אמעריקא איז אין עלטער פון פופציג יאהר געשטארבען הארי רייכענבאך.

רייכענבאך איז אין דער יוגענד געווען אן אקראבאט אין א וואנדערנדען צירק. אין א געוויסער צייט ארום איז ער שוין געווען אן אייגענטימער פון א וואריעטע מיט א זאאלאגישען גארטען און אן אנאטאמישען מוזעי, און נאך אין עטליכע יאהר איז ער שוין געווען דער אימפרעסאריא פון סארא בערנאר בעת איהר טורנע איבער דרום־אמעריקא.

בלייבענדיג שטעקען אין אורוגוואי, האט זיך רייכענבאך פערנומען מיט פאליטיק און האט זיך בעטייליגט אין איינער פון די ארטיגע רעוואלוציעס. אבער די פאליטיק איז איהם אינגיכען נמאס געווארען און ער איז צוריק אהיימגעקומען אין די פעראייניגטע שטאאטען , דאס איז געווען אין דער צייט, ווען עס איז אויפגעגאנגען דער שטערן פון קינאמאטאגראף. דא האט רייכענבאך געפונען זיין אמת'ן בערוף. ער איז געווען פון די ערשטע, וואס האבען פערשטאנען די גרויסע ראלע, וועלכע דער קינא וועט מיט דער צייט שפילען און ער האט זיך אויסגעקליבען א ספעציאליטעט: פארסירען די קינאמאטאגראפישע שטערענס. מע־רי פיקפארד, דוגלאס פערבענקס, גלאריא סוואנסאן, רודאלף וואלענטינא, פאלא נעגרי און אפילו טשארלי טשאפלין — דאס זענען אלץ ארטיסטען, וואס האבען דערגרייכט גרויסען רוהם א דאנק רייכענבאכן

רייכענבאך פלעגט זיך נישט אפשטעלען פאר קיין שום זאך, אבי צו שאפען א טומעל ארום דעם, אדער יענעם שטערן, ער פלעגט לאזען אי זיי בלעטער מיטטיילונגען וועגען גנבות פון בריליאנטען, ער פלעגט אליין שאפען די סאמע קאמפליצירטע פאליציאישע אוואנטורעס, אין וועל־כע עס זענען פלומרשט געווען פערמישט די קי־נא־שטערענס; ער פלעגט ברענגען א לעבעדיגען לייב אין האטעל, וואו עס האט געוואוינט א קינא־ארטיסטקע; ער האט ארגאניזירט עקספעדיציעס צו געפינען דאס מיידעל, וואס איז צוגערויבט געווא רען פון אן אראבישען שייך און פיל אנדערע זאכען מיט רעקלאמע־צוועקען. און ער פלעגט זיין ציל דערגרייכען; די בלעטער האבען וועגען זייבע העלדען געשריבען אהן א שיעור. דאס פובליקום איז געווען פעראינטריגירט ביז צום העכסטען גראד,

אין דער צייט פון קריג האט רייכענבאך גע־דינט אין דער אמעריקאנישער דעפענזיווע און שפעטער אין איטאליענישען לעגיאן אונטער דער אנפיהרונג פון ד'אנונציא.

א פאר ווערטער

וועגען מאליער'ס „קארגען" ביי די „ווילנער"

קודם כל:

וועגען דעם איצטיגען פעריאד פון דער „וויל־נער טרופע" צו שרייבען, איז א באזונדער'ע, אינ־טערעסאנטע אויפגאבע — אנ'אויפגאבע אן־און־פאר־זיך א דאנקבארע: ד. ה. צו שרייבען וועגען א ביי־עם יודישען טעאטער מיט גרויסע דערגרייכונגען.

וועגען דעם אבער — ביי אנ'אנדער געלע־גענהייט.

וואס שייך דעם „קארגען":

וועגען מאליער'ס „קארגען" אין אלגעמיין איז דא א גרויסע ליטעראטור, א טיפע און אנ'אויס־שעפענדע.

דא וואלט איך נאך געוואלט זאגען א פאר ווערטער וועגען דעם מייסטערווערק אין יודיש, אויפגעפיהרט ביי די „ווילנער", ובפרט אפשטעלען זיך אויף צוויי אקטיארען.

געוועהנליך. ווען מען זיצט אין טעאטער אויף א „פרעמדען" טעאטער־שטיק — פיהלט מען זיך אין א פערלעגענהייט: דעם עלעמענטארען דירעק־טען עמפינדען שטערט עפיס א דיסהארמאניע—וואס איז געשעהן? עפיס גוים רעדען יודיש?

עפיס יז דא שטענדיג נישט אין ארדנונג, אין צעפליקט דעם געהעריגען, אדער נישט געהע־ריגען איינדרוק פון דעם פרעמדען, נישט־צום ריכ־טיגען־אויסדרוק אנגעבראכטען מיליע.

דאסמאל, מערקווירדיג. האט די שפראך פון דער פיין־געשניצטער פראנצויזישער קאמעדיע אין יודיש נישט שאקירט. עס איז נישט אויף א מינום געווען דער פאל, אז מ'זאל אין זינען האבען: פראנצויזיש־יודיש..

דאס איז אי, דער ערשטער רייה, בלי ספק דער פערדינסט פון די אקטיארען מיט מ ר י ם א ר־ ל ע ס ק א בראש, וועלכע כשרט דא מיט איהר די־סטינגירטער געשטאלט דעם מאליעריש פראנצויזישע שארם.

א. ס א מ ב ע ר ג שפילט די טיטול־ראליע און לאנדוי אנ'עפיזאדען־ראליע (קוכער־קוטשער).

ס א מ ב ע ר ג איז מגזם: ער איז זיכער צו פערשווענדעריש, בכדי צו געבען דעם „קארגען" זיינע אלע קינסטלערישע עלעמענטען, שטרייכט ער איהם גוזמא'דיג אונטער ביז צו פיינליכקייט מאכט ער עס. אויף א מינוט פערגעסט ער נישט, אז ער מוז זיין קארג. און אט א דאס עקספרעסיווע אונטער־שטרייכען פונ'ם „קארגען" דערגרייכט צו דעם, אז ער איז מעהר ט ר א ג י ש, ווי עס פאסט זיך צו זיין אין מאליער'ס אויסגעשפראכענער ק א מ ע ד י ע. ווי געזאגט איז סאמבערג אין דער דאזיגער ראליע צו פערשווענדעריש, ער פערכליניעט זיך אויך מיט דראמאטישע אקצענטען.

אין דעם פאל איז ער נישט איבערלייגט, ער פערגעסט זיך ממש אין דער נויטווענדיגקייט פון קאמישען ווירקען. דער טאלענט זיינער פער־רייסט זיך, און ער לאזט נישט א פ ע ט מ ע ן דעם „קארגען".

דאגעגען ווירקט דער פארטנער זיינער ל א נ ד ו י ארום איז ארום מאליעריש, מיט עכ־טער פראנצויזישער לייכטקייט און עספרי. ס'איז צו בעוואונדערען דעם טאקט און מאס, וואס עס פערמאגט דער דאזיגער ועלטענער יודישער אק־טיאר, און וואס איז, אין דער הינזיכט, אפשר א בן־יחיד אויף דער יודישער ביהנע!

אין דער קליינער ראליע פונ'ם מאליערישען משרת גרייכט ער אויף א גאר הויכער קינסטלערי־שער מדרגה. די אלע מיטלען זיינע זענען נישט קיין אויסגעמאטערטע, נישט קיין שווער־אויסגעט־מוח'טע, נאר פשוט'ע מ'קען זאגען פרימיטיווע, פון דעם עכטען אקטיארישען אינסטינקט ארויסדיק־טירטע. מיט אומגעהייערער פשטות. פיינגעפיהל, און זעלטענעם טאקט שאפט ער פון א קליינעם עפיזאד א קינסטלערישע געשעהעניש, א סצענישע פיגור, וואס מעומוז גלויבען אין איהר וואהרהאפ־טיגקייט, און וואס קריצט זיך איין טיף אין זכרון

יצחק ברוינער.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה פערטיג און אויסגעקלעבט איבער דער שטאט.

דער „פוילישער שטערן"

(34

סענסאציאנעלער ראמאן פון דעם וועלט־קריג

פרענסיס האט זיך פונאנדער־געלאכט:

— פון מיין בעהעלטעניש — האט ער געזאגט האב איך בלויז געקאנט זעהן דיך און מאקסען, מחמת איהר ביידע זענט געזעסען ענטקעגען מענ־סטער. איך האב בלויז געזעהען די פיס פון די איבעריגע, נאר לויט'ן אויסדרוק פון דיין פנים, האב איך פערשטאנען, אז עס גייט זיך מאכען טומעלדיג. איך האב בעשלאסען, אז עס ווערט צייט עפיס צו טון. איך בין ארויסגעלאפען צום אויטא, אנגעדרייט דעם מאטאר און געלאזט זיך שנעל אין וועג אריין. מיט גרויס מיה בין איך אנגעקומען אין סטענינג, וואו עס האט, לויט'ן אויפטראג פון קאמענדאנט, טאג און נאכט דיזשו־רירט אנ'אפטיילונג פון ספעציעלע אגענטען. אנ־צונדען די אויטא־לאמטערנעס האב איך נישט געוואלט, און דעריבער טאקי האב איך געהאט צו טון מיט א ראד, וואס האט זיך מיר אריינגע־גליטשט אין א טיפער קאלוזשע. איך האב גע־מוזט באלמוטשען ארום דעם א מינוט צוואנציג, כדי ארויסצושלעפען דעם אויטא און פארטוען דעם וועג.

ווען איך בין געקומען קיין סטענינג, איז דער ערשטער, וואס איך האב געטראפען, געווען מאטעס, דעם קאמענדאנט'ס סעקרעטאר. ער איז ספעציעל געקומען צופאהרען פון לאנדאן אויף מיט אנ'אויטאמאביל, און ער איז געווען שטארק אויפגערעגט... ער האט מיר אויף דער שנעל דער־ציילט וועגען בעלפארדס ענטלויפען פון דער בריקס־טאנער תפיסה... דער קאמענדאנט איז נישט געווען אין לאנדאן, און מאטעס האט אויף זיין אייגענער אחריות אנגענומען די נויטיגע מיטלען, כדי צו פאקען דעם ענטלאפענעם און איילען צו דיר מיט הילף.

איך האב אויך אויף דער שנעל איבערגעגעבען מאטעס'ען וועגען דעם, וואס עס קומט פאר אינ'ם „מיהל־הויז". קיינער פון אונז האט נישט גע־קאנט פערשטיין הלמאי דו האסט נישט ארויס־געפאהרט טעלעפאניש קיין מענשען פון סטעניגג, און ערשט דערנאך האבען מיר דערזעהן, אז די טעלעפאן־דראטען זענען געווען איבערגעשניטען. איך האב גוט געוואוסט וועגען דער סכנה, אין וועלכער דו האסט זיך געפונען, און איך האב אי־בערצייגט מאטעס'ן אז מען מוז תיכף ארומריגלען דאס „מיהל־הויז", און פרובען צו ארעסטירען די גאנצע באנדע.

מאטעס — ווייסטו דאך — איז א פארזיכ־טיגער מענש. איבערצורעדען איהם, אז ער זאל עובר זיין אויפ'ן פארמעלען בעפעהל פונ'ם קא־מענדאנט איז נישט געווען פון די לייכטע זא־כען,.. מ'האט ווידער געמוזט פטר'ן אויף גארנישט טייערע צייט.. ענדליך האט ער מסכים געווען אויף מיטנעהמען מיט זיך צוויי מענשען פון סטעניגג, און פרובען — א קוק צו טון וואס עס טוט זיך אינ'ם „מיהל־הויז"... נעהמען מיט זיך אלע מענשען, און מאכען א געהעריגען אנגריף, אויף דעם האט ער זיך נישט געקאנט בעשליסען, און ער האט זיך קאטעגאריש אפגעזאגט דאס צו טון.

קורץ גערעדט — מיר אלע פיר האבען זיך אריינגעזעצט אין אויטא און געקומען צופאהרען דא אהער.

דעם אויטא האבען מיר איבערגעלאזט אויפ'ן וועג. און אהערצו זענען מיר אנגעקומען צופוס. ס'איז פעסגעשטעלט געווארען, אז מאטעס וועט מיט איינעם פון די סערזשאנטען בלייבען פון הינ־טען, און איך מיט דעם צווייטען סערזשאנט וועל גיין פאראויס.

מאטעס האט מיר געגלויבט, אז איך גיי זיך נאר אריענטירען, וואס מ'האט ווייטער צו טון, אבער איך האב בעשלאסען פאר גארנישט זיך אפצושטעלען און צו ארעסטירען די גאנצע חבריה.

זאלבעצווייט, איך מיט'ן סערזשאנט, הייסט עס, האבען מיר זיך צוגעקריגען צום פענסטער פון קאבינעט.

ווי נאר מיר האבען אריינגעבליקט אין פענס־טער האב איך פערשטאנען ,אז מיר זענען אנגע־קומען אין דעם סאמע קריטישען מאמענט:

איך האב געזעהן, ס'ארא פנים דו האסט גע־האט, ווען דו האסט געקוקט אויף דער פרוי, וועל־כע האט, ווייזט אויס, פערראטען ווער דו ביזט.

מאקס איז געשטאנען לע'ם דיר מיט א רע־וואלווער אין האנד, און הינטער דער האט מארטי־מער געפאכעט מיט אנ'אמת'ן הארמאט...

איידער איך האב בעוויזען א טראכט צו טון, וואס איך האב צו אונטערנעהמען, האט דער צוויי־טער סערזשאנט, וועלכער איז געבליבען אין גאר־טען ,א פייף געטון: די סיבה איז געווען, וואס ער האט דערזעהן, ווי פונ'ם צובוי, הינטער'ן הויז איז ארויסגעלאפען בעלפארד אין דער בעגלייטונג פון א פרוי...

דא האט מארטימער אין דיר אויסגעשאסען...

איך האב נישט געקאנט שיסען, ווייל איך האב מורא געהאט, אז איך וועל טרעפען אין דיר...

מיין סערזשאנט אבער האט, ווייזט אויס, ווע־ניג געטראכט וועגען דיר, און אין דעם מאמענט, ווען דו האסט זיך א ווארף געטון אויף מארטימערן, האט ער אויסגעשאסען מיט קאלטבלוטיגקייט און ענטשלאסענהייט, אויף וועלכע איך וואלט זיך ביי געקאנט דעצידירען.

אין מארטימערן האט ער נישט געטראפען.

די קויל איז אריין אין מאקסען, וועלכער איז מיט דער שווערקייט פון זיין גוף ארויפגעפאלען אויף דיר, און געצוואונגען דיך אפצולאזען מאר־טימערן.

דערווייל האבען מיר צובראכען דאס פענסטער, און זיך אריינגעריסען אין קאבינעט.

מיין סערזשאנט האט אויסגעשאסען צום צוויי־טען מאל און אנידערגעלייגט א געזונטען הויכען יונג...

דער „גומער דרייצעהן" — האט זיך הארי אפגערופען.

— מיר האבען איהם דערנאך געפונען ליגען א טויטען אויף דער שוועל פון דער טיר, וואס פיהרט אין קארידאר.

שפעטער האבען מיר אין דער שאנק, אונטער די טרעפען געפונען בערענטן... און די איבעריגע אבער...

— זענען ענטלאפען? — האט הארי מיט פער־דרוס א פרעג געטון.

פרענסיס האט בעשטעטיגענד א שאקעל גע־טון מיט'ן קאפ.

— מיר האבען קיין סך נישט באלמוטשעט, נאר אין דער צייט ,וואס מיר האבען זיך געפאר־רעט ביים שמאלען פענסטער, איז מארטימערן פערשוואונדען נאך בעלפארדען דורך דער גע־היימער טיר.

— פארוואס זשע האט זיי נישט פערהאלטען דער סערזשאנט אין גארטען?

דער דאזיגער סערזשאנט איז א נאר! ווען ער האט דערהערט שיסען, האט ער פערגעסען אין אלץ, און איז געלאזט לויפען אונז צו הילף. מארטימער, בעלפארד און די פרוי האבען בע־וויזען צו ארויסלויפען אויפ'ן וועג, וואו מאטעס האט ליבענסווירדיג איבערגעגעבען אין זייער רשות זיין אויטאמאביל.

— איך גלויב נישט!.. עס קאן נישט זיין!..

— בנאמנות, אזוי איז עס געווען!..

(פארטזעצונג קומט).

לונאטשארסקי וועגען דער סאוויעטישער ליטעראטור און טעאטער

געשפרעך מיט'ן געוו. סאוויעטישען בילדונגס-מיניסטער

איך האב בעזוכט אין מאסקווע לונאטשארסקין דעם געוועזענעם מיניסטער פון בילדונג און דעם איצטיגען הויפט-אויפזעהער איבער דער וויסענשאפט אין רוסלאנד.

און דאס פאלגענדע איז א טייל פון מיין געשפרעך מיט איהם:

מיר אינטערעסירען זיך נאך אלץ מיט דער ענגלישער ליטעראטור. דאס איז אבער ביי אונז מעהר אן אקאדעמישער, וויסענשאפטליכער אינטערעס, אזוי צו זאגען. פיל נעהנטער און פערשטענדליכער פון דער ענגלישער איז אונז די דייטשע ליטעראטור. אין דייטשלאנד שטעלען זיך די שרייבער טאקע נישט אפ אויף האלבע וועגען. זיי ז'ערגעהען ביז צום סוף אין זייער געדאנקען-ריכטונג, און דערפאר זענען זיי אונז טייער. ווער עס איז אונז געווארען אבסאלוט פרעמד, זענען די פראנצויזישע שרייבער. מיר האבען לעצטענס פערלירען יעדען אינטערעס צו זיי.

— וואס אנבעטרעפט טעאטער, בעמיהען מיר זיך מיט אלע אונזערע כחות צו בעגעהן זיך מיט אונזערע אייגענע דראמען - שרייבער. און מיר האבען טאקע א היבשע צאל פעהיגע נייע שרייבער פאר דעם טעאטער. צום בעדויערען אבער זענען זיי אונז נישט גענוג, און מיר איבערזעצען אויך פיעסען פון אמעריקאנער שרייבער. פון די דייטשע שרייבער זענען ביי אונז פאפולער די פיעסען פון די שרייבער ערנסט טאלער און האזענקלעווער. דעם לעצטענס פיעסע „נאפאלעאן" געהט ביי אונז גלייכצייטיג אין צוויי טעאטערס, אין צוויי פערשידענע איבערזעצונגען. איין איבערזעצונג איז מיינע. איך האב געהאלטען, אז מען מוז געבען דעם עולם די פיעסע, ווי זי איז אין אריגינאל. דער צווייטער איבערזעצער האט אבער זעהר פיל איי-בערגעמאכט אין דער פיעסע און האט זי צוגעפאסט איך האלט נישט פון דעם, מיין מיינונג איז, אז צו די פאדערונגען פון אונזער הייניגען דור. מען איז ביי אונז לעצטענס צו שטרענג אין די פאר-דערונגען צו שרייבער, אז זיי זאלען שרייבען נאר אזוי, ווי עס פאסט זיך פאר דעם מאמענט. מיר געפעלט נישט קיין גארטען, וואו דאס גראז איז זארגפעלטיג אונטערגעשוירען. מיר איז פיל ליי-בער און נעהנטער צום הארצען אן ענגלישער גאר-טען, וואו מען לאזט דאס גראז וואקסען נאטירליך, און דערפאר טאקע מאכט אזא גארטען א סך א שענערען איינדרוק.

— פונקט דאס זעלבע דענק איך וועגן פיעסן, — האט ער געזאגט. — גראד איצט געהט ביי אונז אן א מין מלחמה אויף ליטעראטור. מ'האט זיך א דומגעזעהן ביי אונז, אז מ'האט די שרייבער איינ-געצען פערנאכלעסיגט, און מ'האט זיך ווייניג געקימערט וואס זיי שרייבען און ווי אזוי זיי שריי-בען. איצט אבער פאדערט מען מיט אמאל, אז זיי זאלען שרייבען, ווי הונדערט - פראצענטיגע מארק-סיסטען.

— אין יעדער שורה, וואס זיי שרייבען, מוז קלאר ארויסגעבראכט ווערען זייער גלויבען אין דער לעהרע פון היסטארישען מאטעריאליזם. דאס קען מען אבער מיט קיין שום שטרענגקייטען נישט דער-גרייכען, און דערפאר וועט אין אונזער ליטערא-טור, א לאנגע צייט מוזען הערשען א שטילשטאנד. קיין גרויסע, בעדייטענדע ווערק וועלען נישט קע-נען געשאפען ווערען. עס געדויערט'לאנג, ביז דער שרייבער לעבט זיך אריין אין א געוויסער וועלט-אנשויאונג. אמת טאקע, מארקסיזם, איך בין דער פאר, אז אין אונזער וויסענשאפט זאל מען דורכפיה-רען מארקסיזם אויף דער שטרענגסטער ארט. אונ-זער וויסענשאפט מוז געהן אויפ'ן וועג פון מארק-סיזם. אין דער ליטעראטור אבער וואלט איך גע-ווען דערפאר, אז מען זאל די שרייבער געבען מעהר פרייהייט. דאס לעבען, די אומשטענדען פון אונזער סביבה וואלטען זיי סאי-ווי-סאי געצוואונגען צו שרייבען אין דעם גייסט פון היסטארישען מא-טעריאליזם. עס וואלט אבער געהייסען, אז זיי זע-נען געקומען דערצו דורך זייערע אייגענע איבער-לעבונגען און נישט דורך צוואנג.

ער דערצעהלט פאר איין וועג מיט ליבע וועגען דעם, אז מען גרייט איצט צו די ווערק פון טאלסטאי אין הונדערט בענדער. דאס וועט זיין איי-נע פון די גרעסטע אויסגאבען, וואס די וועלט האט ווען-עס-איז געזעהן. ער דערמאנט אויך דעם פאקט אז אין ענגלאנד האט אן'אנגעזעהענע ליטעראַרישע געזעלשאפט אנערקענט טאלסטאי'ס ראמאן „אנא קארעניגא" אלס דאס שעהנסטע ווערק אין דער וועלט-ליטעראטור, און אז ער שרייבט א פארע-דע צו דער נייער ענגלישער אויסגאבע פון דעם ראמאן.

ער רעדט מיט נישט וועניגער ליבע וועגען די הייניגע נייע רוסישע שרייבער. ער בעוואונ-דערט זייער גייסט, זייער פעהיגקייט. שוין איצט, ווען דאס לעבען האלט ערשט ביים פארמירען זיך, בעמיהען זיי זיך אפצושפיגלען דאס דאזיגע לעבען מיט אזא זעלטענער אמת'דיגקייט און גענויקייט. עס פרעהט איהם, וואס אייניגע פון די נייע שריי-בער ווערען אנערקענט אויך אין אויסלאנד. „אנער-קענונג איז פאר א שרייבער, ווי לופט, אהן וועל-כער ער קען נישט אטעמען, ווען ער רעדט שוין וועגען שאפען". ער רעדט וועגען ליטעראטור און שרייבער כמעט מיט צערטליכקייט. ער איז אין דעם אזוי פערשידען פון פיל אנדערע, וואס טענה'ען איצט, אז א שרייבער איז פונקט אזא מענש, ווי אלע אנדערע, אז סטימונגען און בעגייסטערונג זענען אויסגעטראכטע זאכען, אז די בעסטע זאך פאר א שרייבער איז צו קומען אין די פאבריקען און צוקוקען זיך צום דארטיגען לעבען.

ווייטער דערמאנט ער איבערזעצונגען פון פרעמדע שפראכען.

— איך ווייס, זאגט ער, — אז אין פיל לענדער איז מען זעהר אומצופרידען מיט אונז. מען קען דארט בשום אופן נישט פערשטעהן, פארוואס, מיר צאהלען נישט די אויסלענדישע שרייבער. מען טענה'ט שטענדיג, אז מיר גיבען ארויס די ביכער פון אויסלענדישע שרייבער אין הונדערטער טויזענ-דער עקזעמפלארען. מען וויל אין אויסלאנד נישט פער-שטעהן, אז גראד די טענה זייערע איז אונזער ענט-פער. עס זענען ביי אונז פאר דער צייט אויסגע-וואקסען מיליאנען נייע לעזער. זיי שלינגען יע-דען נייעם בוך, וואס קומט ארויס. מיר מוזען פאר זיי האבען ביכער, צאהלען אבער קענען מיר, ליי-דער, נישט. מיר האבען פשוט נישט. וואס וואלטען מיר געטון, ווען מיר וואלטען געדארפט צאהלען פאר די אלע אויסלענדישע וויסענשאפטליכע ביכער, וואס ווערען ביי אונז אזוי פיל ארויסגעגעבען? איך ווייס, פערשטעהט זיך, אז מען גיט אין אויסלאנד ארויס אויך אונזערע ביכער, און אין זעהר זעלטענע פאלען צאהלט מען דערפאר עפעס אונזערע שריי-בער. מיר האבען אבער גארנישט געגען דעם. מיר ווייסען אבער גאנץ גוט, אז דאס איז נאר א טראפ-פען אין פערגלייך מיט דעם, וואס מיר נעמען פון אויסלאנד.

3

א. זילבערשטאט.

א „בריליאנטענע"-שאנטאזשיסט אין אלאנגער קאפאטע

געוואלט האט זי בעקומען דאלארען און בריליאנטען און פערשפילט האט זי איהרע לעצטע 100 זלאטעס

לובלין.

אנ'אלטע אויסגעפרובטע מעטאדע. ביי איז זי אויך נישט אין לובלין, געווען שוין אזעלכע „ברי-ליאנטען-אפערעס. ניי אין די אפערע בלויז פאר פרוי ב. פון באניפראטען 9.

נעכטען פריה האט פרוי ב. בעקומען פון איהר מאן 108 זלאטיס צו געהן צאהלען א וועקסעל. עק באניפראטען און לובארטאווסקא איז די פרוי אפ-געשטעלט געווארען דורך א יונגען מאן אין א לאנגע גראנאטענע קאפאטע און א יודיש היטעל:

— אוי, מיין ליבע פרוי, זייט אזוי גוט כ'האב צו אייך א בקשה. איהר זעהט אט דעם ערל, דאס איז א קאצאפ. ער האט צוויי זעלטענע בריליאנטען צו פערקויפען. איך דינג זיי ביי איהם, אט ווייל איך איהם צאהלען מיט דאלארען (ער ווייזט דאביי א פארטפעל מיט אמת'ע דאלארען) איז ער דאך אבער א ערל, האט ער מורא, אז די דאלארען זענען פאלש. ער וויל דוקא זלאטיס. בעט איך אייך נעמט ביי מיר די דאלארען מיט די בריליאנ-טען און זייט אייך מטריח צו מיין שותף, דער יו-בעליר גאלדמאן אויף לובארטאווסקא 11 און גיט דאס איהם אוועק. זאל ער אייך געבען 150 זל. זאגט איהם, אז משה האט איהם געשיקט דעם מסחר. איהר וועט דערפאר פערדינען 50 זל., זאל עס אייך בעשערט זיין. איך וועל אייך נאר בעטען אז איהר זאלט מיר דערווייל איבערלאזען עפעס געלד, זלאטיס, כדי צו פערשטיפען דעם ערל דאס מויל. איך וועל דעם ערל דא פערשמו-עסען און איהר זייט אייך מטריח שנעל נאך געלד צו מיין שותף.

די פרוי האט אפילו קיין צייט נישט געהאט, געדארפט געהן אין באנק צאהלען א וועקסעל. נאר היות ווי זי האט דא געהאט צו פערדינען 50 זלאטיס האט זי מסכים געווען אויפ'ן געשעפט, בפרט ווען דער בחור איז אזא ארנטליכער, א לאנגע קאפאטע, א פיינעם אויסזעהן.

בינו לבינו האט דער בחור איהר אריינגע-שטיפט אין האנד די בריליאנטען, גענומען ביי איהר די 108 זל. און איהר די דאלארען נישט גע-געבען.

— איך וועל דערווייל געבען דעם ערל אויך די דאלארען צו האלטען, זאל ער נישט קיין מורא האבען פאר זיינע בריליאנטען, אבער מיין ליבע פרוי מאכט עס שנעל.

אין יובעליר געשעפט פון ה' גאלדמאן האט זיך די פרוי שנעל דערוואוסט, אז זי איז געפאלען א קרבן פון בריליאנטען-שווינדלער, זי איז גע-בליבען אין האנד ביי צוויי שטיינדלעך פאר 20 גראשען. א פערצווייפעלטע איז זי שנעל צוריקגע-לאפען צו עק באניפראטען. געמאכט א געוואלד, מענשען האבען גענומען זוכען דעם פעטער משה". אבער א נעכטיגער טאג. די פרוי איז אוועק אין פאליציי געמאלדען, פאליציי האט ארויסגעשיקט אגענטען געזוכט אבער אהן א פאזיטיווען רעזולטאט.

א גאנצען טאג האט די פרוי א פערוויינטע און פערצווייפעלטע, זיך ארומגעדרעהט אויפ'ן גאס, געזוכט די שווינדלער, געדראהט, אז זי וועט זיך דאס לעבען נעמען. געשעהמט זיך א היים צו געהן, סוף כל סוף האבען בעקאנטע איהר אהיים געפיהרט.

בקשה פון א בעגנעדיגטען מ'זאל איבער איהם אויספיהרען דעם טויט-אורטייל

אין יאהר 1926 איז אין פראנקפורט א געווי-סער אנמאן הענס פעראורטיילט געווארען צום טויט פאר ערמארדען א פאליציי-בעאמטען. ווי בעקאנט, פלעגט ביז איצט די פרייסישע רעגירונג אויטא-מאטיש פערבייטען די טויט-אורטיילען אויף איי-ביגע קאטארגע. אזוי ארום איז בעגנעדיגט גע-ווארען אויך הענס.

די טעג איז אין פרייסישען יוסטיץ-מיניס-טעריום אריינגעפלאסען פון הענסען א ביטע, אין וועלכער עס ווערט געזאגט:

„אין פראצעס פון קירסטען (דער דיסעלדאר-פער וואמפיר) האט די רעגירונג אפגעווארפען די ביטע וועגען בעגנעדיגונג. דאס בעדייט, אז די פרייסישע רעגירונג האט זיך אפגעזאגט פון איהר ביז איצטיגען שטאנדפונקט און זי האלט פאר מעג-ליך אויסצופיהרען טויט-אורטיילען. דעריבער בעט איך, וואס גיכער אפצושאפען די דעציזיע, וואס איז מיר נוגע און אויסצופיהרען איבער מיר דעם טויט-אורטייל".

הענס האט נישט איינמאל זיך בעמיהט יוע-א רעוויזיע פון זיין פראצעס, אבער אומזיסט. אויפ'ן פראצעס האט ער בעוויזען, אז ער האט דער מארדעט דעם פאליציי-בעאמטען, געפינענדיג זיך אין א צושטאנד פון בויס-ווערה.

„אלע מיינע בעמיהונגען, שרייבט הענס ווייטער אין זיין ביטע, זענען געווען אומזיסט. די רעוויזיע פון מיין פראצעס איז איצט אונמעגליך. איך וויל נישט בעגעהן קיין זעלבסטמארד, ווייל איך האלט זיך פאר גערעכט. איהר אבער, הער מיניסטער, קאנט מיך טויטען, ווייל דאס גערירכט האט מיך אנערקענט פאר שולדיג. און דעריבער בעט איך אויסצופיהרען דעם טויט-אורטייל, וועלכער איז א-ריין אין געזעצליכער קראפט".

(60

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. עראטישער ראמאן פון לאדזשער לעבען

דער קאפיטאן האט דאס בעמערקט, ווי ריטא זיך דערנעהנטערט צו איהם און וויל איהם עפעס זאגען, מ'האט אבער געמוזט זעהר פארזיכטיג זיין, אז קיינער זאל דאס נישט בעמערקען און בע-זונדערס האט מען געדארפט זיך היטען פאר דער באנדע פרויען-הענדלער.

ריטא איז געווען פערצווייפעלט, איהר גליק, אז ס'האט זיך איהר צופעליג איינגעגעבען צו ראטעווען לעהמאנען איז איצט, דערוויסענדיג זיך, אז ער איז טויט, פערוואנדעלט געווארען אין טרויער.

און פלוצלונג איז איהר איינגעפאלען א גע-דאנק, אפשר איינגאנצען זיך נישט וויסען מאכען, אז זי האט עפעס א שייכות צו דעם גאנצען ענין. אויב לעהמאן זאל טאקע נישט מעהר לעבען, צי וואס זאל זי זיך איצט אריינמישען אין דער גאנצער געשיכטע און ברענגען אויף זיך אליין א געפאהר. זי איז דעריבער אוועק צוזאמען מיט אלע איהרע חברה'טעס אין די קאבינעס, נישט באמערקנדיג וועגען גארנישט דעם קאפיטאן.

דער קאפיטאן איז א צופרידענער צוריקגע-גאנגען צו זיך אין צימער, וואו ס'האט אומגע-דולדיג געווארט אויף איהם דער אפגעראטעוועטער לעהמאן.

— אלץ אין ארדנונג, האט געזאגט קאפיטאן שווארצענבאך.

— גאט צו דאנקען, האט לעהמאן לייכטער אפגעאטעמט. איך בין געווען זיכער, אז די אויס-וואורפען האבען זי געכאפט און געמאכט מיט איהר א סוף.

— איך האב בעמערקט, ליבער לעהמאן, אז די קליינע טענצערין האט זיך געוואלט דערנעהנ-טערן צו מיר און עפעס זאגען. זי האט זיך אבער שפעטער איבערגעלעגט און איז שנעל אוועקגע-גאנגען.

— זי האט זעהר גוט געטון, די אויסוואורפען האבען זעהר שפיציגע אויגען און אויערען. אפשר האט איהר בעמערקט הער קאפיטאן, וואס פארא איינדרוק דער גאנצער ענין בכלל האט געמאכט אויף די פארברעכער.

— ס'האט אויף מיר געמאכט דעם איינדרוק, אז זיי זענען גארנישט חושד, אז זיי זענען זיכער, אז איהר לעבט נישט מעהר.

— וועט דאס זיין ביי זיי א שמחה איצט, וועל-כע וועט זיי אבער טייער קאסטען. איצט איז אלץ קלאר ווי אויף דער האנד און איך וועל מיר מיט זיי אנ'עצה געבען.

— וואס טראכט איהר ווייטער צו טון?

— איך וועל מיך פאר זיי נישט ווייזען. ביז מיר וועלען אנקומען צום פארט. מיר האבען נאך אינגאנצען 4 טאג צום פאהרען און איך וועל אויס האלטען, איך וואלט אבער געוואלט אזוי איינא'ר-נען דעם ענין, אז איך זאל זיך ווי אמשנעלסטען קענען זעהן מיט דער קליינער טענצערין.

— דאס גלויב איך, הער לעהמאן וועט זיך א ליין איינארדנען, איך בין זיכער, אז זי וועט זוכען יעדע געלעגענהייט, כדי מיט מיר צו רעדען און דעמאלט וועל איך אזוי איינארדנען, אז זי זאל זיך מיט אייך זעהן. צו שיקען נאך איהר וואלט נישט געהאט קיין שום זין.

— זאל גאט היטען, הער קאפיטאן, איהר זאלט דאס נישט טון, מיר וועלען ווארטען אויף א גע-לעגענהייט.

ריטא האט זיך טאקע נישט געקענט קיין ארט געפונען, וואס האט זי געוואלט טון, כדי צו דער-געהן דעם אמת? ווי אזוי האט זי געדארפט צו האנדלען, כדי פון אימיצען עפעס זיך צו דערווי-סען די הויפט-זאך, צי זאל זי בכלל אימיצען וועגען אלעם דערצעהלען, זי איז ארומגעגאנגען א פערצווייפעלטע און אויף אלע פראגען, וואס ס'איז איהר געשטעהן האט זי זיך ארויסגעדרעהט מיט אנ'אויסרייד, אז זי איז קראנק. אזוי איז צוועק א גאנצער טאג. כאטש, הענס און אראלף, וועלכע האבען זיך קאמוניקירט עטליכע מאל אין טאג זענען געווען זעהר צופרידען.

— דער ענין איז ערלעדיגט געווארען בעסער ווי מיר האבען אליין געוואלט, האט האנס שטימ-פיהרענד געזאגט, ארויפשלונגענדיג איין כוסה נאך דער צווייטער, דער פערפלוכטער הונד האט אליין פערשטאנען, אז ער דארף נישט שטערען און איז אוועק אין זיין רוה אריין, דאנער וועטער.

— און איך זעה, אז אויף מיין שכל קען איך זיך פולשטענדיג פערלאזען, האט כארט געזאגט, מיין השערה, אז ער איז אריינגעפאלען אין ים האט זיך ארויסגעוויזען פאר א ריכטיגען. דאס איז אלץ דערפאר, ווייל דו האסט א יודישען מזל. אזוי וואלסט דו מיר געמוזט געבען 2000 מארק, און אזוי בלייבט דאס ביי דיר אין טאש, האט האנס געזאגט שוין אביסעל בגילופין.

— א שפאס אן א זייט, מיר פאהרען שוין צו צום פארט, נאך אינגאנצען 3 טאג. מיר מוזען שוין אלעס צוגרייטען אראפצונעהמען פון דער שיף. אין פארט איז געוויס אלץ ריין, מ'וועט קענען אדורכגעהען דעם „בונד", מיר וועלען ווייזען „וולאדעקען" דעם דאזיגען אנגעזעהענעם סוחר הענ-ריק בירענבערג, אז מיר קענען זיך אהן איהם אויך בעגעהן און אדורכפיהרען א טראנספארטל פון 11 „נקבה'לעך", הגם מיט שוועריגקייטען, א-בער גלאט און כשר.

— זאל מיך א רוח טרעפען, אויב איך וועל נאכאמאל מיטפאהרען, „וולאדעק" קען מיך אפילו דער'הרג'ענען, וועל איך דאס מעהר נישט טון, איך האב שוין גענוג, איך וואלט דאס נישט אויסגעהאל-טען, מיין שכל איז צו קורץ צו די אלע זאכען.

(פארטזעצונג קומט)

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און ווייטערע טעג!
פרעכטיגער דאפעל-פראגראם!
נאר דיך האב איך געליבט
וואונדערשעהנע דראמע. — אין די הויפט-ראלען:
Mady Christians i Jan Stüwe
גרעפין לואיזא קאבורסקא
עראטישע דראמע. — אין דער הויפט-ראלע:
Erna Morena
אכטונג, זומער-סעזאן! אנהייב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 5.30 נאכמ. שבת, זונטאג 3 א זייגער בייטאג
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

ערקלערונג!

אלס ענטפער אויף דעם קאמוניקאט פון דער פערוואלטונג פון „אונפארטייאישען פעראיין פון יוד. צייטונגס-פערקויפער" אין „נייעם פאלקסבלאט" נומר 158 האבען מיר דעם כבוד צו ערקלערען פאלגענדעס:

1) ס'איז נישט אמת, אז די פערוואלטונג האט כלומרשט אונז אויפגעפאדערט מיר זאלען קאנטראלירען די ביכער, דאגעגען איז אמת, אז מראך אונזערע ענערגישע אויפפאדערונגען האבען זיי אונז געמאלט שוועריגקייטען.

ס'איז נישט אמת, אז מיר האבען געפאדערט, אז דאס אפיציעלע קאסע-בוך זאל ווערען געפיהרט דורכאויס יודיש: דאגעגען איז אמת, אז ווען מיר האבען דאס ערשטע מאל קאנטראלירט דאס קאסע בוך האבען מיר געפונען פיקטיווע פאזיציעס ביים פערטיילען די פסח-פראדוקטען, מיר האבען געפאדערט פון דער פערוואלטונג זיי זאלען אונז צו שטעלען די אפיציעלע קוויטאנציעס וויפיל די פראדוקטען זענען פערטיילט געווארען און זיי האבען ענטזאגט דאס קאנען מיר פעסטשטעלען מיט עדות און אז מיר האבען ווידער קאטעגאריש געפאדערט אז זיי זאלען אונז צושטעלען די געהעריגע מאטעריאלען צו דער קאנטראל, האבען זיי אונז שוין צו געשטעלט א צווייט קאסע בוך ווי די פיקטיווע פאזיציעס זענען געווען פונאנדערגעטיילט אויף פערשידענע שטעלען. צוליב דעם האבען מיר זיי אויפגעפאדערט אז זיי זאלען צו שטעלען דאס אריגינעלע בוך. און ווען זיי האבען אונז נישט צו געשטעלט, האבען מיר זיי אויפגעפאדערט זיי זאלען רופען אן אלגעמיינע פערזאמלונג.

3) אז די פערוואלטונג איז נישט קאמפעטענט אויסצושליסען די רעוויזיאנס-קאמיסיע. מיר ווארפען אלזא אפ מיט פעראכטונג דעם דערמאנטען קאמוניקאט און מיר בעטאנען, אז מיר וועלען ווייטער ערפילען אונזערע פליכטען אלס רעוויזיאנס-קאמיסיע. ווייל ווען מ'וואלט געקענט דורך א שקר-בלבול בעזייטיגען די רעוויזיאנס-קאמיסיע, וואלטען אלע פערוואלטונגען, וואס בעגעהן מיסברויכען געקענט לייכט פטור ווערען פון דער „פערהאסטער" רעוויזיאנס-קאמיסיע. מיר וועלען זיך אלזא בעמיהען צו שטעלען די פערוואלטונג צום משפט פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג.

מיט אכטונג
די רעוויזיאנס-קאמיסיע ביים „אונפארטייאישען פעראיין פון צייטונגס-פערקויפער"
מרדכי טאגעליכטער. שמואל זוסמאן.

ניי! עהליכט!
אהוריזיקא! קיין קאפיטאל!
הענדלער אדער הענדלערינס קענען פערדינען א סך געלד מיט מיין קאנקורענצלאזען מאסן-ארטיקל וואס איז אין יעדער שטוב נויטיג. צו ערפאהרען ביי א. גראס, קילינסקיעגא 47, לינקס, 3 שטאק. צו טרעפען ביז 11 פריה און פון 2 ביז 4 נאכמ.

כ'קויף ספרים און ביכער
אלערליי ספרים (הלכה, אגדה), ביכער און צייטשריפטען פון יודאיקא אין העבראאיש און אין אלע אייראפעאישע שפראכען.
צו טרעפען יעדען מארגען פון 8 ביז 12 בייטאג.
Aleja I Maja 39, m. 5. 3889

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

DR. MED.
L. Pikielny
אורלאלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אירין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אוועגד.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 13-142
צמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאג און יו"ט 9—1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med. J. BETTE
ספעציאל-ארצט פאר אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
Piotrkowska 6, telef. 148-95
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאכמ.

זיכערע הילף און א רפואה
אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעם פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פעלט ארייַן אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכורעווינג בעזאנגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס לייַמונגען מיט הייל-גארטען און אפערטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. דר. י. מאַרישלער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן מעדיצינישע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
דעם ה, ספעציאליסט י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט פאר איינשטעלען מיר די זעהר שווערע ברוך-רופטור אנ'ערד 25 יאהר האב איך געליטען פון שטענדיגע וועהטאג-אטאקען און הייגט, א דאנקדעם גרויסען ספעציאליסט בין איך פריי פון ליידען און פעהיג צו דער ארבייט. דערמיט דריק איך אויס איהם מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.
Tema Rozenblum.

קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט
„POLONIA"
Łódź, Jerzego № 11.
צופאהר מיט'ן טראמוואי נומער 8.
גרויסער סורפריז פאר'ן ג' פובליקום!
ווער עס בעשטעלט 6 ברוינע פאטאגראפיעס אהן אונטערשיד פון דער פאזע, א גאנצע פיגור, ביז צו די קניה און ברוסט איין אדער 2 פערזאן פאר 3 זל.
בעקומט א שפיגעלע מיט זיין פאטאגראפיע אומזיסט!
בעמערקונג: צו די אויפנאהמען ווערען צוגעגעבען ספעציעלע קאסטיומען אומזיסט.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12—2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 11½—1
ד"ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר. פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן - ארצט פון 9—1
א. גראדוענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7
צאהן-טונדהיילונג, בעלייכטונגען, קראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטען איז שטאט.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אוועגד.

עם ווערט געזוכט
א גוטער
צושניידער
(ריין) צו טריקא-וועש.
זיך צו מעלדען
ביי י. פאלקע, פולנאצנא 4.

ס. ווערט געברויכט קוואליפיצירטע
מאשין-נייערינס
און האנד-נייהערינס צו סוויטערס, ווי אויך א לערן-מיידל. זאוואדזקא 26 לינקע אפיצינע, 2-טער שט., וו. 14. 3878

השבת אבדה.
פאהרענדיג נעכטען פון אנדרושעוויץ נאך לאדז, האב איך פערלוירען א פארטפעל מיט דאקומענטען מיט'ן נאמען ישראל יעקב מארק. דער עהרליכער מינדער ווערט געבעטען אפצושיקען זאוואדזקא 17 צו גערשט...

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ. ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעמט אן פון 1 ביז 3 נאכמ. און פון 6 ביז 8.30, און זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

שאכטעל-מאכער
געהילפען
ווי אויך לערן-מיידלעך און יונגלעך קענען זיך מעלדען פאלודניא = ווא 20, 2-טער הויף.

השבת אבדה.
זונטאג, 12/7 האב איך פערלוירען פארב, וועקסלען: א וועקסעל אויף 100 זל., צאהלבאר 31—10 30, אויסשטעלער N.B.Mirtenbaum Łódź, Piotrkowska 69, זשירע Krause, Pabjanice און א פראטעסט Josef Stercowski, ווי אויך 30 זל. געלד. די וועקסלען ערקלער איך פאר אונגילטיג, איך בעט דעם עהרליכען פינדער די איבריגע וועקסלען מיר צוריקצוגעבען. אלס בעלוינונג שענק איך די 30 זל.
B. Altman, Łódź Zgierska 116. 3871

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.
M. Rosenthal
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקה
11-go Listopada 19 (קאנסטאנטינער)
טעלעפ. **telefon 223-34**
נעהמט אן אין דער היים פון 4 ביז 7 אוועגד און לעמשעניצע „פאמאק" ליטמאנאווסקיעגא 1 (עלעקסטנדערער-גאס) פון 1—2 נאכמיטאג.

ווערקשטעל
פון שירמס
און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, בארוטאוויטשא 19
עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען
נעמט אן אלערליי רעפאראטורן פון שירמס און שטעקנס

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ס. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

אבאנעמענטס-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען אין טעקסט—40 .. .. 60— .. 4 .. נאכ'ן טעקסט—12 .. .. 18— .. 8 .. קליינע אנאנסען 10 גר. א ווארט. אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים. אויף דער פראווינץ 6 .. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Nejer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Nejer Folksblat", Piotrkowska 31.